ÑAPA

Weekendbijlage van dagblad Amigoe

zaterdag 15 oktober 2011

HISTORIE
3 Onmatig gewelddadig

CULTUUR
5 Klein maar moedig

INTERVIEW
14 Voeding, basis van je bestaan

Wat doet Kate Moss in Mahaai?

'Kate Moss in Mahaai' is een uitzonderlijke bundel gedichten en collages. Neem de omslag. Wie kijkt er nu naar de intrigerende titel van deze dichtbundel? Op het eerste gezicht, naar ik vermoed, niemand. Het is de collage die opvalt. Een babyboomer met een ogenschijnlijk hippie-achtig verleden zittend en een beetje voorover leunend in een jaren 60 canvasfauteuil in ijzeren frame, met aan weerszijden van zijn hoofd een zich koning voelende leguaan, in spiegelbeeld, tussen de benen het portret van zijn grote idool, naar ik aanneem Kate Moss. Een donkere bril ontneemt ons het zicht op zijn ogen. Daarachter, bescheiden het hoofd uit het water stekend, een man met een duikbril. Zijn ogen zijn door de glazen nog enigszins zichtbaar. Beide kijken ons aan, dat is zeker. De potentiële lezer voelt zich door beide gebrilde wezens bekeken. Hans Vaders en Herman van Bergen. Wat gaan ze me zeggen? Waarom mogen we hen niet in de ogen kijken?

Tekst: Brede Kristensen

Wie is Kate Moss? Vaag beseffend dat het om 'Kate Moss in Mahaai' gaat, draait de potentiële lezer het boek om en bestudeert de achterkant. Wie Kate Moss niet kent (zoals ik) leest dat zij een roemrucht fotomodel is. Daarbij kan men zich van alles voorstellen. Een vluchtig onderzoekje middels Google wijst uit dat men zich inderdaad erg veel daarbij mag voorstellen. Zowat alles. Maar waarom bevindt zij zich in Mahaai? Wat heeft ze daar te zoeken? De tekst verlost ons uit de onzekerheid: "iedereen, iedere vrouw mag... onze Kate Moss in Mahaai zijn." Bedoelen ze wellicht 'is onze Kate Moss in Mahaai'? Of bedoelen ze te zeggen dat wat hen betreft iedere vrouw Kate Moss mag zijn. Overigens, wat doet dat bezittelijk voornaamwoordje 'onze' daar? Menen auteur en schilder nu heus dat wij hun bezit mogen zijn? Ah, lezen we verder, "iedereen is de facto Kate Moss op de mondiale catwalk van het sterfelijke leven." Het vervolg van de zin laat ik liggen, maar het is duidelijk dat bedoeld wordt dat de schone schijn van Mahaaise uiterlijkheden bedriegelijk is en dat we de facto "futiliteit, wrok en achterdocht met elkaar delen", alle glitter en schijn ten spijt. Is dat de boodschap van het boek?

Mijn oog valt op een vreemde komma: 'alle vrouwen, alle mensen'. Vrouwen zijn mensen net als mannen. Op het eerste gezicht zou je denken dat er grote verschillen zijn. Wat vrouwen verbindt is een sterk gevoel voor verantwoordelijkheid. Maar kijk je naar Kate Moss dan denk je niet bepaald aan verantwoordelijkheidszin. Wat mannen verbindt? Rondschooieren op straat en ten prooi aan ledigheid vallen, het oorkussen van de duivel. Mannen moet je van de straat houden. By all means, zo luidt al eeuwen het opvoedingsdevies. Technisch geknutsel of de grote vaart, daar houden wij mannen van. Of grootse politieke of wetenschappelijke projecten, die macht, roem en diepzinnigheid brengen en als het een beetje meezit ook nog wat verantwoordelijkheidszin. Alle vrouwen, alle mensen, het is inderdaad een pot nat.

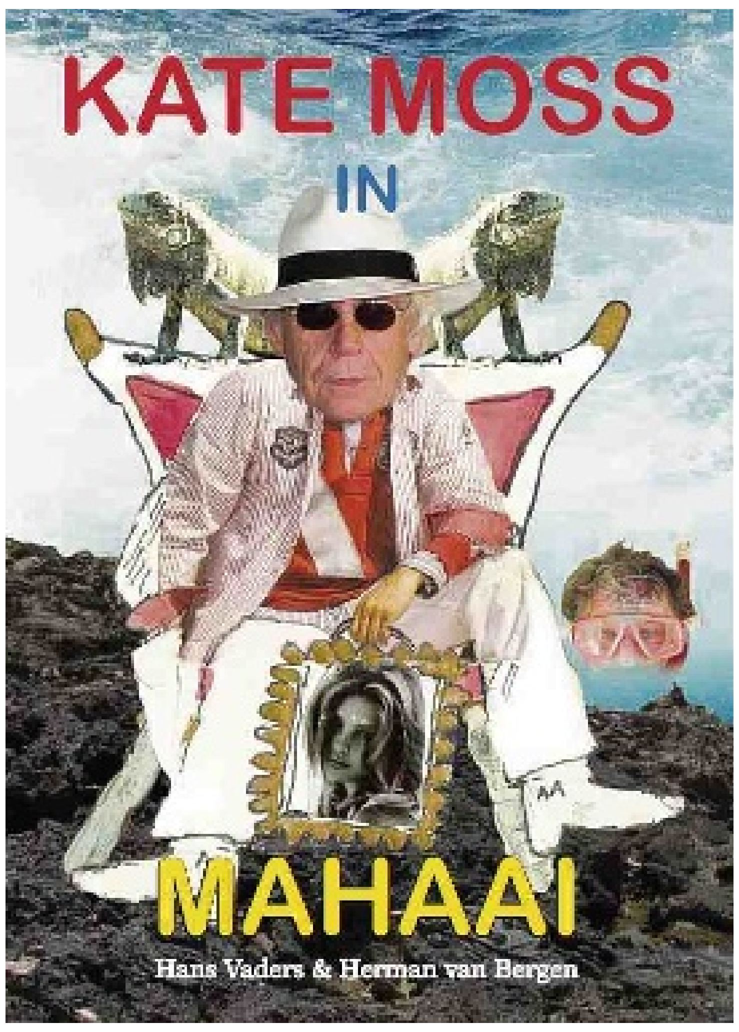

Otrobanda

Nu slaan we het boek open. Lieve hemel, wat een gedichten. Het begint met de andere kant, Otrobanda. Daar begint alles, tenminste voor eerlijke mannen als Vaders en Van Bergen. Ja beide. Want van illustraties is geen sprake. Er wordt helemaal niets geïllustreerd, er worden nieuwe dingen gemaakt, nieuwe dingen gezegd, zowel in woorden als in beelden. Gedichten en beelden treden in dialoog met elkaar. Ik heb nog nooit zoiets gezien of gelezen. Het is lezen en zien. Uniek duet. Schitterend uitgegeven.

Het eerste deel Otrobanda eindigt met het gedicht 'De banneling' opgedragen aan Boeli van Leeuwen. Boeli zou zeer ontroerd zijn als hij het nog zou lezen en zonder twijfel herlezen en daarna nog een keer en vele malen meer. Ik denk dat dit het topgedicht is uit de bundel, een gedicht met vele lagen, nog meer lagen dan de andere gedichten in de bundel. Het drukt ons man-zijn uit: banneling te zijn, vreemdeling op aarde. Dat is maar goed ook want als de hele mensheid uit vrouwen bestond zouden de interactiepatronen saai en voorspelbaar zijn geworden. De tweede wet van de thermo-dynamica zou alles doen aftakelen. Vaders zegt dat hierin niet, maar Boeli zou het zeker concluderen. Dat is het precies, we zeggen dingen zonder het te zeggen, vooral de gelaagde gedichten van Vaders.

Mahaai

Dan volgen drie gedichten samengevoegd in het middelste hoofdstuk 'Kate Moss in Mahaai', ervaringen met geliefden. Korte, aflopende ervaringen, zo vermoedt de lezer. Meer dan de andere gedichten gaven ze mij een Shostakovitch-achtig gevoel van rauwe triestheid die verborgen gaat onder snerpende tonen die ook onmiskenbaar zacht zijn, tonen die oproepen en afleiden, die in de tuin en om de tuin leiden, om tenslotte ergens in Guayaquil dood te lopen in berusting:

En berusting over je bestemming
blijft branden als de vrees
van de kaars voor de vlam
als verspilde honing bij een korf

Deze regels lijken me door en door kenmerkend voor Vaders te zijn, tegenstellingen, associaties en paradoxen, subliem ineengevlochten. Brandende berusting op de eerste plaats, dan het beeld van verspilde honing met een evenzeer brandend effect als de vlam van de kaars, die langzaam maar zeker opbrandt, als verspilde honing bij een korf.

De drie gedichten in dit middelste hoofdstuk zijn de meest persoonlijke in de bundel. Hier heeft hij even zijn bril afgezet. We kijken elkaar in de ogen en zeggen verder niets. Mannen en vrouwen, we begrijpen elkaar.

Het komt me voor dat Herman van Bergen hier goed raad ermee wist. De collages bij deze middelste gedichten sporen niet naar mijn gevoel.

Het oude land

Dat wordt anders in het derde hoofdstuk waar beide individueel en samen weer schitterend op dreef zijn, op de weg 'terug naar het oude land', onbereikbaar. We ontdekken dat het verleden hier is en overal. Alle registers van taal en kleur gaan hier open. Het 'oude land' bevat gedichten die het oude land in het heden plaatsen, dus in de eeuwigheid van het nu. 'De techniek van de zoeker' vond ik buitengewoon trefzeker, eindigend met de observatie dat:

Agfa Kodak...
Looft de spelende wijsvinger
aan de knop
looft de zoeker naar de stilstaande
de eeuwig vastgestelde tijd

Waarom het daaropvolgende gedicht 'Ichnaton' (de Egyptische farao die als eerste mens en eerste universalistische geest een monotheïtische godsdienst invoerde) daarop niet heeft voortgeborduurd is mij niet duidelijk. Deze farao die duizenden jaren geleden leefde, gaat in deze bundel gewoon tekeer op de vlakte van Hato, strevend naar roem en rijkdom en wordt dus, net als toentertijd, verkeerd begrepen. Misschien is dat ook precies de bedoeling.

De bundel eindigt met 'Terugkeer', weer zo'n intrigerend gedicht met heel veel lagen en eindigend met de vraag:

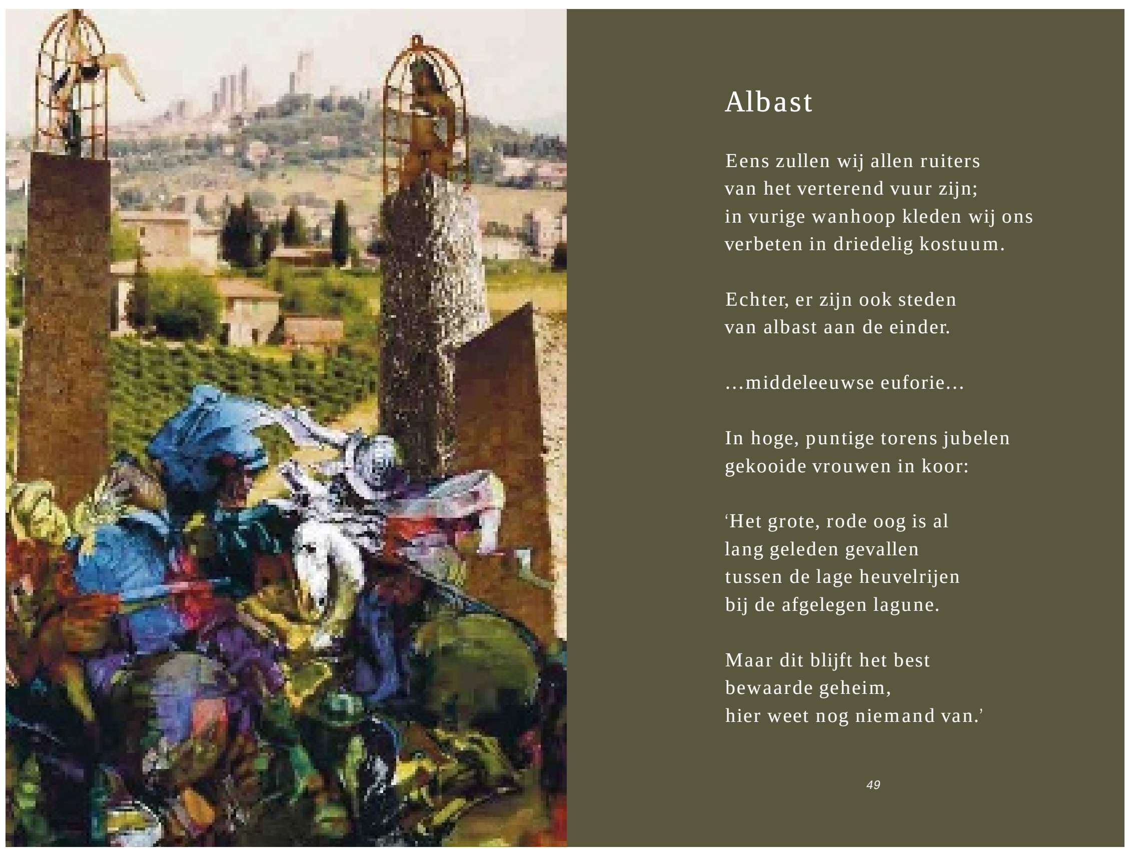

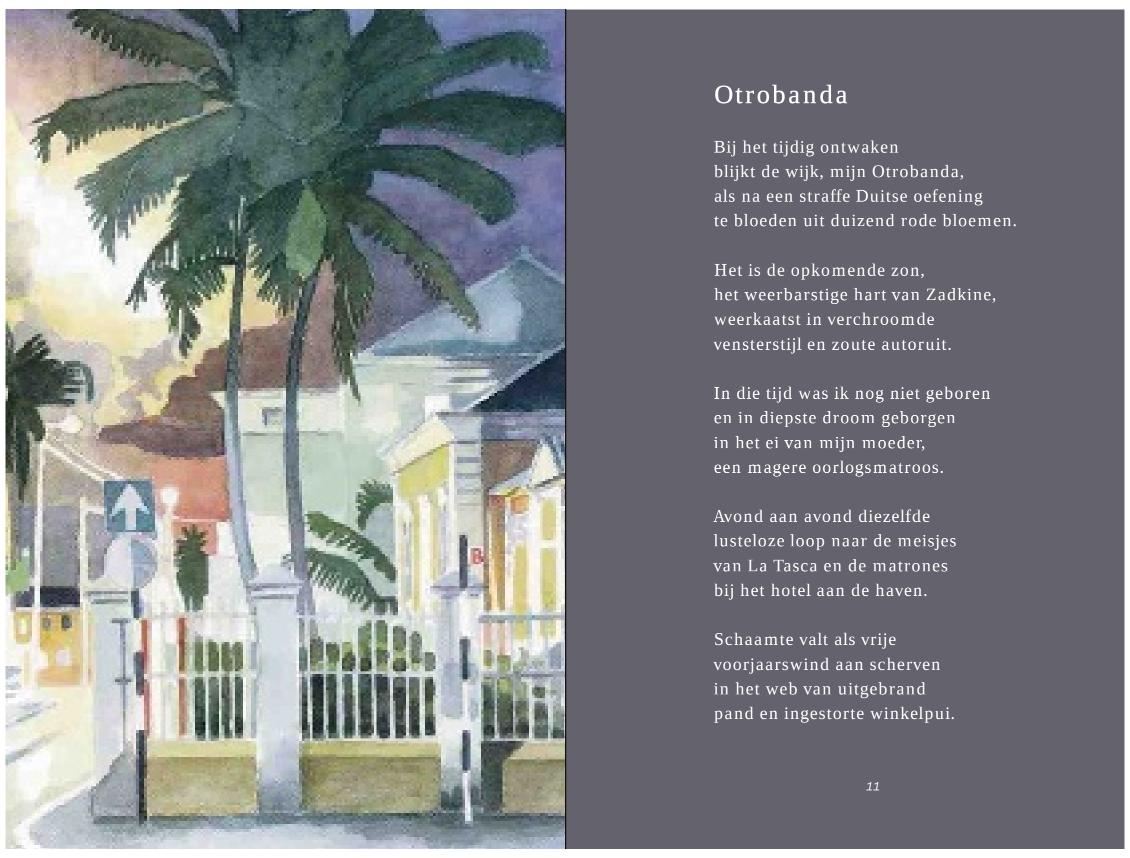

En welke verloren zoon
wrikt het zilver
voor de veerman op mijn zilte tong en
ontsteekt het vagevuur van
mijn brandstapel?

Typerend voor de gedichten van Vaders is dat de verschillende betekenislagen zijn opgebouwd uit associaties en de associaties vormen tevens de verbindingen tussen de lagen. Sommige dichters schrijven gedichten die 'af' zijn. Ze dagen de lezer uit om te lezen wat er staat, meer niet. Het is alsof de dichter erom vraagt begrepen te worden. Daartegenover staan 'onaffe' gedichten die de lezer stimuleren zelf naar betekenissen te zoeken. De dichter doet een aanzet, de lezer gaat ermee aan de slag. Het gedicht begint een eigen leven te leiden, eventueel ook in vertaling. En in ieder geval in de hoofden van de lezers. Vaders' gedichten passen helemaal in deze categorie. En ook de hier en daar wat rammelende, en soms aan Cobra denkende collages van Van Bergen. Ja, rammelend. De Nederlandse schilder Rob van Koningsbruggen vindt dat goede kunst een 'beetje moet rammelen'. Gelijk heeft hij.

In zijn proza wordt Vaders de schrijver soms lastig gevallen door Vaders de journalist. Daarvan is in zijn gedichten geen sprake en dat komt de kwaliteit helemaal ten goede. Een indrukwekkende bundel die ondanks de donkere bril velen direct zal aanspreken. Uniek ook voor het Nederlandse taalgebied. Want aan alles merk je: hier is een 'vercaribiseerde' Nederlander aan het woord.

Het vijfde ras

Al lezend moest ik denken aan wat de Mexicaanse literatuurcritica Gloria Anzaldua (1942-2004) heeft geschreven over het bewustzijn van wat zij noemt de 'mestiza', het soort mens dat een vijfde ras vormt, zonder thuisland, in wie de Indiaanse en Europese traditie leven, nee in wie alle tradities leven, zonder grenzen. Het ras waarin de traditionele onderscheidingen vervagen, man en vrouw, indiaan en Mexicaan, neger en homo, Engels sprekende en macho, blank individu en menselijke soort. Ja, en dan vooral binnen- en buitenwereld. Vervloeiende grenzen. Het Caribische gebied brengt 'mestizas' voort als geen ander gebied in de wereld. Het zijn alchemisten die uit de gekste verbindingen iets nieuws van verrassende waarde tevoorschijn toveren. Omdat zij zich kunnen verbinden en omdat zij zich onderscheiden zonder te scheiden. Vrouwen kunnen het, voor mannen is het moeilijker, die kiezen vaker voor een 'ideologie', een 'natie', een 'ras' of een 'beroep' en verbinden hun 'stem' daaraan. Zo leggen zij zich vast. Identificatie met een uiterlijk kenmerk betekent vervreemding. Als de stem van binnenuit komt is het goed (zie haar La Frontera, Borderlands, 1987). Vraag is 'hoe weet je dat'? Ik vrees dat het een kwestie van aanvoelen is. Het oordeel is aan de lezer.

Het Caribische gebied rukt mensen los uit hun traditionele huisjes, confronteert hen met elkaar waardoor we dichter bij onze kern komen. Vaders en Van Bergen zijn voorbeelden van mensen die vanuit de Europese werkelijkheid in de Caribische werkelijkheid zijn neergedaald en ingedaald. Geen passanten, die er leuke dingen over kunnen zeggen. Nee, ze horen helemaal bij dat vijfde ras.

De alchemie van Moss

Of Kate Moss eraan beantwoordt kan betwijfeld worden, maar dat doet niet ter zake. Wat heeft Kate Moss in Mahaai te zoeken? Niets, maar ongewild en onbedoeld blijkt ze in staat alchemistische reacties te kunnen oproepen, in ieder geval bij Vaders en Van Bergen. En via hun gedichten en collages zeker ook bij de lezer. Zoals alle mensen dat kunnen, want eigenlijk behoren we allemaal tot dat vijfde ras. Een schitterende bundel met een sterk alchemistische werking dus.

ÑAPA 2011
Nr. 35

Cultuur

Curaçao vierde begin deze maand de Siman di Kultura. Her en der gingen stemmen op dat er teveel aandacht werd besteed aan folklore. Of dat zo is, laten we hier maar in het midden. Dat cultuur echter meer inhoudt dan tambú en hoofddoekjes vouwen, het slavernijverleden en het oogstfeest, dat is wel duidelijk.

Ook cultuur is bijvoorbeeld de dichtbundel cq het kunstboek van Hans Vaders en Herman van Bergen. U heeft er al over kunnen lezen op de voorpagina van deze Ñapa.
Een 'totaalvoorstelling' met toneel, dans en muziek getiteld 'Het tinnen soldaatje' valt ook zeker onder die noemer. Op pagina vijf vertelt Maya Mathias er meer over. De 'Vijf strijdliederen' van Federico Oduber gingen in tegen de heersende cultuur, waarin onder meer hypocrisie een grote rol speelde, volgens de 'ik' in het gedicht. "Wij kunnen niet anders dan opstandig blijven", lijkt hij te willen zeggen aldus literatuurkenner Henry Habibe. U vindt het artikel op pagina 7.
Cultuur kom je ook tegen in de zakenwereld, bijvoorbeeld in de vorm van een bedrijfscultuur. Ñapa-medewerker Judice Ledeboer buigt zich op pagina 10 in dit kader over het onderwerp 'Collegialiteit'.
Tot slot een interview van Marja Berk met twee bestuursleden van de nieuwe diëtistenvereniging van Curaçao, met daarin aandacht voor onder meer de eetcultuur.

Neemt niet weg dat deze Ñapa ons inziens ook interessant is voor mensen die niet in cultuur geïnteresseerd zijn!

Goed weekend,

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Simone de Brabander
Aart Broek
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Pascale Dingemanse
Verele Ghering
Hans de Haan
Henry Habibe
Margot Hack
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Shermine Rogers
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Kinderen met kanker

Walk for Life

Op Curaçao zijn er gemiddeld twee gevallen van kinderkanker per jaar. "Dat is twee teveel", zegt Yvonne Verbrugge van de Stichting Prinses Wilhelmina Fonds (PWF). Het is daarom een fantastische zet dat er nu een kinderkankerfonds bestaat zodat kinderen met kanker een betere opvang en begeleiding kunnen krijgen, meent PWF.

Tekst: Simone de Brabander

Het idee voor het oprichten van het fonds ontstond toen PWF ontdekte dat er voor kinderen met kanker te weinig aandacht was en te weinig fondsen waren. "Als de kinderen terugkomen van hun behandeling in het buitenland, hebben ze nabehandeling en opvang nodig; de ouders ook. Maar die opvang was onvoldoende aanwezig. Dus we hadden echt behoefte om meer aandacht voor kinderen te krijgen. Daarnaast betaalt Nederland tijdens de behandeling ook niet alle verblijfskosten van het gezin en om een kind alleen naar Nederland te laten gaan voor behandeling, is niet goed. Je kan kind en moeder tijdens zo een situatie niet van elkaar scheiden. We hebben RBC/RBTT benaderd en die gingen gelijk akkoord met het opzetten van een kinderkankerfonds.

Survivors
Behalve kosten tijdens de behandeling worden ook andere betalingen met het kinderkankerfonds verricht. "Een van de survivors van kinderkanker is Francis. Hij mist een schroefje in zijn prothese, waardoor hij bij het fietsen - wat hij graag doet - zijn knie moet vasthouden, niet echt handig. Dat schroefje kost 500 gulden, bovendien moet hij naar Nederland om de prothese te laten herstellen. Dat soort kosten kunnen we nu uit het kinderkankerfonds betalen, zegt Verbrugge gelukkig. "We zijn heel blij met dit fonds. We kunnen nu veel meer betekenen voor de kinderen. Niet iedereen komt naar ons toe, maar nu men weet dat het fonds er is, hopen we dat ze vaker komen."

Om fondsen voor het kinderkankerfonds te werven, startte RBC/RBTT een grootschalige regionale bewustwordingscampagne voor kinderkanker in de Dutch Caribbean en in Suriname, in nauwe samenwerking met de lokale kankerfondsen in de diverse landen. Dat werd een groot succes.

'Walk for life'
Middels de 'walk for life'-evenementen van RBC/RBTT op Curaçao en Sint Maarten werd er veel geld ingezameld, terwijl kinderen in ziekenhuizen in Suriname een gezellige dag kregen aangeboden, waaronder de kinderafdeling van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo.
Op Curaçao was het 'walk for life'-evenement op zondag 25 september op het voetbalveld van Rust en Burgh, waarbij deelnemers rondjes liepen om het voetbalveld om geld in te zamelen om meer bewustzijn te creëren over kanker bij kinderen en om fondsen te werven voor het PWF en het RBC/RBTT Caribbean Children's Cancer Fund (CCCF). Elk rondje leverde 5 gulden op. Hoe meer rondjes de deelnemer kocht, hoe meer geld hij/zij inzamelde.
De fondsen die RBC/RBTT heeft geworven, worden verdeeld tussen het RBC/RBTT Children's Cancer Fund (CCF) en de diverse lokale kankerfondsen. RBC/RBTT gebruikte tijdens de campagnes en fondsenwervende evenementen het gouden lint van de hoop, dat het bewustzijn van kinderkanker symboliseert. Het goud staat voor de kostbare kinderlevens, en het lint is een herkenbaar symbool dat gebruikt wordt voor verschillende goede doelen.

Kevin
Op Curaçao spraken wij met drie survivors van kanker: Kevin van Ooijen, Francis Maria en Justin Penso. Bij Kevin, 17 jaar en scholier aan het Albert Tasman College, constateerden de artsen in 2006 lymfeklierkanker. "Ik was vaak erg moe. Ik ging naar de dokter en een week later was ik in Nederland. Daar werd er een tumor ontdekt. Het was ook al uitgezaaid. Ik kreeg 11 keer chemo, met steeds drie weken ertussen." Van de chemo werd Kevin erg ziek, het was een gevecht. "Ik was fanatiek wielrenner en was dol op de Tour de France. De arts zei tegen me: zie de chemotherapie als wielrennen, het is een gevecht om de heuvels te beklimmen. Een strijd om er weer bovenop te komen."

Na de chemobehandelingen was de tumor kleiner geworden, en kon die succesvol worden verwijderd. Kevin moet ieder jaar naar Nederland voor controle. De kans dat de kanker terugkomt is groter tijdens de eerste 5 jaar, daarna vermindert het risico. "Ik ben al over die periode van 5 jaar heen. Ik ga in oktober weer naar Nederland, en ik ben positief gestemd."

Francis
Bij Francis, ook 17 jaar, scholier van de Scholengemeenschap Otrobanda, ging de knie opeens zwellen, gepaard met een enorme pijn. De dokter gaf me zalf, en toen ik in de gaten kreeg dat dat helemaal niet hielp, eiste ik dat hij foto's zou nemen. Met hulp van Nederlandse artsen ontdekten ze dat ik een tumor had: botkanker. Ik moest met spoed naar Nederland, als ik nog langer zou wachten, kon ik niet meer vliegen. Ik heb twee maanden chemokuur gekregen en daar werd ik ziek van. Ik had uitzaaiingen. De dokter vertelde dat er een grote kans was dat mijn been kon blijven, maar het bleek dat het been toch geamputeerd moest worden. Ik vond het belangrijker dat ik kon blijven leven. Ik zei tegen mijn familie, ik ga naar Nederland in een rolstoel maar ik kom lopend terug. En dat gebeurde ook: ik ben de vliegtuigtrap afgekomen met mijn kunstbeen." Hoe Francis zo'n positieve instelling heeft gekregen, dankt hij aan zijn geloof. "Ik bid heel veel, ik ga vaak naar de kerk. Ik heb de 'never give up' instelling." De 'cancer survivor' moet ieder half jaar voor controle naar Nederland, maar dat deert hem niet. "Ik doe alles wat ik leuk vind: zwemmen, voetbal, planken, en ik spring van de rotsen in de zee, heerlijk."

Justin
Onophoudelijke diarree en veel transpireren waren de symptomen bij Justin, nu 10 jaar. Omdat de ouders het niet vertrouwden, gingen ze naar de dokter. Niet veel later werd er kanker ontdekt. Justin was toen 6 jaar. Hij vertrok in mei 2008 naar Nederland om in het UMC in Groningen behandeld te worden. Tussen de 6 chemokuren en 25 bestralingen door woonde Justin bij zijn opa en oma. Samen met zijn zusje ging hij naar de basisschool. Toen de chemo niet aansloeg, besloten de artsen te opereren, maar tijdens de voorbereiding van de operatie zagen de chirurgen dat de operatie toch niet kon plaatsvinden. De laatste optie was bestralen. Helaas sloeg deze ook niet aan zoals verwacht werd. "Elke week kreeg ik een prik in mijn vinger, dat deed pijn, ik kreeg daarom veel kleurplaten en cadeautjes. Ook kreeg ik pillen waarvan mijn lippen droog en grof werden."
In totaal bleef Justin een jaar in Nederland. Om de zes weken wordt er urine naar Nederland gestuurd voor controle, en één keer per jaar moet Justin naar Nederland gaan voor een bepaalde controle die op Curaçao niet kan plaatsvinden. De toestand is stabiel. Ondanks zijn ziekte is de 10-jarige Justin een vrolijk en actief ventje. Hij zit op het VJM College, in groep 6, en dat gaat heel goed.

Patiënten
RBC/RBTT vindt het zeer belangrijk om de bewustwording over kanker in het Caribische gebied te vergroten. Kanker wordt bij kinderen vaak niet ontdekt. Daarom is het noodzakelijk om het bewustzijn bij het publiek te vergroten en zo de behoefte aan steun kracht bij te zetten. Op de Nederlands-Caribische eilanden en Suriname vergoedt de lokale overheid, via bijvoorbeeld de sociale verzekeringsbank (SVB), de medische kosten voor de behandeling. Additionele kosten zoals protheses en andere secundaire kosten die aanzienlijk kunnen oplopen worden niet vergoed door de overheden. Als gevolg daarvan komen patiënten niet in aanmerking voor vergoeding van behandelingen via het Children's Cancer Foundation (CCF). Voor de verdere behandeling, die kan oplopen tot hoge bedragen voor elk individueel geval, is financiële ondersteuning nodig. Daarom organiseren lokale kankerbestrijdingsfondsen voortdurend wervingscampagnes om in de behoeften van de patiënten te voorzien.

Foto van de week

Wat zijn het toch mooie imposante beesten. De groene leguaan oftewel de iguana iguana is uiteraard geen onbekende op Curaçao en staat gelukkig niet op de lijst met bedreigde diersoorten. Hoewel op het eiland nog steeds als lekkernij gegeten, worden er aanzienlijk minder gevangen dan enkele decennia geleden. Het leguanenbestand vaart er wel bij. Deze foto werd bij het Hilton Hotel gemaakt door Marla Schotborgh. Heeft u een leuke foto. Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Kakkerlakken

Monique Casimiri

Ik heb meerdere herinneringen aan kakkerlakken. En geen één ervan is een fijne. Eén ervaring was toen we net op Curaçao woonden. Wij hadden, zoals velen een lieve mevrouw die bij ons schoonmaakte. Filma heette ze. Een lieve mevrouw met maar een paar tanden in haar mond en op slippers. Godzijdank had ze slippers. Ik kom na schooltijd mijn slaapkamer in lopen en sta oog in oog met een paar kakkerlakken. Eén zou ik misschien nog kunnen hanteren, maar een paar was te veel gevraagd.
Met een hoop gegil en achteruit gespring komt Filma mij te hulp met in haar rechterhand haar slipper. Na wat heen en weer geklap van die slipper veegt ze niet veel later vier kakkerlakken mijn kamer uit. Ik heb nog net niet uit dank haar blote tenen gekust, maar wat was ik blij dat zij er was.
In diezelfde periode zat ik bij een oom en tante buiten op de porch. Gezellig kletsen, drinken in mijn hand. En werkelijk, uit het niets, kwam daar een kakkerlak aangevlogen. Hij probeerde nog over mij heen te scheren, maar dit mislukte jammerlijk. Hij vloog tegen mijn mond aan, die ik gelukkig gesloten had. Ik heb die avond mijn mond letterlijk met zeep gewassen, en het was er niet vies, niet viezer dan een kakkerlak die mij een kusje kwam geven.
Naar Nederland verhuizen had dus ook een voordeel. Geen kakkerlakken meer. Op de studentenflat zeker niet. Zes hoog, daar komen geen kakkerlakken. Had ik gedacht.
Op een gegeven moment kregen we een brief van de GGD (gemeentelijke gezondheidsdienst). Er waren kakkerlakken gesignaleerd in de flat en de gemeente had een schoonmaakbedrijf ingeschakeld gespecialiseerd in ongedierte, die dit probleem zou oplossen. Niets verplicht, maar het werd wel aangeraden. Kosteloos. Het had wel wat gevolgen. Huisdieren moesten zeker een week uit de flat wegblijven, en wij twee dagen. Dit vanwege gif dat ze zouden rondstrooien in de hoeken, kieren en gaten van de flat.
Wij hadden nog geen kakkerlak gezien, en wilden dit ook zo houden, dus ja, het schoonmaakbedrijf mocht bij ons zijn gang gaan. Trouwens het was nu gratis. Als later zou blijken dat we het niet hadden laten schoonmaken en de kakkerlakken zaten er nog, dan zouden de kosten voor eigen rekening zijn. Geen moeilijke keus zou je denken. En toch dacht ons buurmeisje hier anders over. Zij besloot haar kamer niet schoon te laten maken, met alle gevolgen van dien.
Na een paar weken belde ze bij ons aan. Ze had een beestje gezien en vroeg zich af of wij misschien wisten of het een kakkerlak was, want wij kwamen immers uit de tropen en wisten hoe een kakkerlak eruit zag. Met de slippers in de hand liepen wij haar kamer binnen en zagen in eerste instantie niets. Tot ze haar koelkast opzij schoof. Daar was het een waar kakkerlakkenparadijs. Honderden krioelden er over elkaar heen. Niet in het formaat als op Curaçao. Deze hadden het formaat van een gekookte rijstkorrel, maar als het er zoveel bij elkaar zijn, dan gaan je haren alsnog recht overeind staan.
Ik slaakte een aantal kreten die niet vermeld mogen worden in dit stuk, maar geloof me, als ik dit zeg: ik heb mijn mond weer met zeep moeten wassen die middag.

Geschiedenis van Korps Politie Nederlandse Antillen, 1949 - 2010

Onmatig Gewelddadig

In augustus 1980 riep de Antilliaanse minister van Justitie, H.S. Croes, een commissie in het leven die 'een uitgebreid ambtelijk onderzoek zou instellen naar een aantal mogelijke, ernstige plichtsverzuimen van de commissaris van Politie op Aruba'. De minister had zich laten leiden door alarmerende rapporten van de procureur-generaal, die op Curaçao zijn Antilliaanse taken invulling gaf, en van de officier van Justitie op Aruba. Het eiland behoorde toen de Antillen nog toe.

Fred Wiel

Tekst: Aart G. Broek

Naast de voorzitter M.P. Gorsira, oud-gezaghebber, bestond de commissie uit de leden O. Martina, F.D. Figaroa en P. Verton, terwijl M.B. de Marchena secretaris was. Het plichtsverzuim waarnaar de commissie onderzoek verrichtte, concentreerde zich op vier gedocumenteerde casussen. Twee ervan kenden bedenkelijke vormen van lichamelijke mishandeling van arrestanten door politieambtenaren onder het regime van commissaris F.P. Wiel. De kern van het verwijtbare gedrag was echter gelegen in de opmerkelijke opstelling van de commissaris in deze en andere zaken. Hij meende zich praktisch gevrijwaard van het afleggen van verantwoording aan derden.

Eigenzinnig

Het rapport opende dan ook met een uiteenzetting van de hiërarchie binnen het politiewezen en de plaats die een commissaris van politie in dit grotere geheel innam. Het zicht van Wiel op zijn plaats en bevoegdheden was niet zozeer troebel als wel uitgesproken eigenzinnig. Wiel bleek zich niet te gedragen naar het algemene gegeven, dat 'ofschoon hij als commissaris de hoogste rang bekleedt, aan hem als zodanig in de politieregeling (van 1962) geen enkele zelfstandige bevoegdheid is toegekend.'

Hiërarchisch stond de commissaris - toentertijd één op Curaçao en één op Aruba - direct onder het eilandelijk hoofd van politie, namelijk de gezaghebber. Het uiteindelijke bevoegde gezag vormden de minister van Justitie en, waar het de justitiële politie betrof, het Openbaar Ministerie. De minister stond als belangrijkste steun en toeverlaat de hoofdcommissaris ter beschikking, die - al deed zijn rangaanduiding anders vermoeden - geen directe zeggenschap over de respectieve korpsonderdelen en -leiding had.

Wiel liet zich niet gemakkelijk iets vertellen door het bevoegd gezag en hij was nog minder geneigd om verantwoording af te leggen over het reilen en zeilen binnen zijn korps. Ook de commissie lukte het niet om de commissaris te overtuigen dat er sprake was van 'onrechtmatige insluiting' van 'een zekere P.J. Quandt' toen op 4 januari 1980 de officier van justitie ontdekte, dat hij 'reeds zeven dagen aan de politiewacht te Oranjestad opgesloten was, terwijl aan de officier van Justitie hiervan geen enkele mededeling was gedaan'. Het bleek bovendien geen uitzonderlijk incident.

Naar de mening van de commissaris was er, zo illustreerde een andere casus, wel degelijk ruimte voor een eigen 'policy', zoals de overtuiging dat 'een klager over politieoptreden zich allereerst hoort te melden bij de directe chef van de betreffende politieman'. Die zou vervolgens uitmaken, in overleg met zijn superieuren (dus met de politiële superieuren van de klachtopnemer), of een formele aangifte wordt opgenomen en of er een strafzaak van gemaakt werd. Dat de praktijk een dergelijk 'beleid' niet toeliet, was maar moeilijk te accepteren voor de commissaris.

Mishandeling

De medewerking van Wiel bleek dan ook uitgesproken beperkt in het geval van onderzoek dat werd ingesteld naar een van 'zijn' rechercheurs die verdacht werd van ernstige mishandeling van een Venezolaanse man J.J. Torrecilla Serna. Aangehouden op verdenking van smokkel van drugs, werd hij op de politiepost opgesloten. Daar werd hij in die mate mishandeld, dat een chirurg 'een testikel had moeten wegnemen gezien de ernstige beschadiging daarvan ('aan flarden').'

Commissaris Wiel wenste slechts aan een onderzoek mee te werken indien hem werd toegezegd dat de betreffende rechercheur niet vervolgd zou worden. Het mag niet verbazen dat dit verzoek niet werd gehonoreerd. Hierop liet de commissaris weten dat hij zich niet door de procureur-generaal (pg) de wet liet voorschrijven, zeker niet in deze zaak waarin de pg een uitgesproken 'antipolitie houding' tentoonspreidde.

De commissie sprak 'op krachtige wijze haar afkeuring uit' over Wiels eigenzinnige optreden. Plichtsverzuim meende de commissie een onomstotelijk gegeven, en zij achtte Wiel dan ook niet geschikt om het Arubaanse korpsonderdeel te leiden. Hij zou ook niet als zodanig gehandhaafd mogen worden. De commissie stelde voor om de commissaris met behoud van zijn rang over te plaatsen naar de staf van de hoofdcommissaris en hem, opmerkelijk genoeg, 'te belasten met inspecterende en organisatorische werkzaamheden.'

Op de vraag hoe Wiel commissaris had kunnen worden, wilde de commissie - gegeven haar opdracht - niet nader ingaan. In het rapport nam de commissie echter wel uitlatingen van derden hierover op. De procureur-generaal L. Nahr, Curaçaoënaar van geboorte, had geen blad voor de mond genomen: 'Aan insiders is bekend, dat het zuiver te danken is aan een overheidsstreven om ook het politiekorps spoedigst geheel te Antillianiseren, dat de heer F.P. Wiel eerder dan enigszins gewenst en wegens gebrek aan een meer capabele en bezadigder kandidaat, benoemd is als commissaris van politie Aruba.' Hoofdcommissaris J. Oldenboom maakte aan de commissie kenbaar dat hij niet tot die 'insiders' behoorde. Op zijn advies was Wiel commissaris van het zustereiland geworden.

Autonoom

Oldenboom toonde zich niet onder de indruk van de bevindingen van de commissie-Gorsira. Het voorstel van de commissie om te komen tot een scherper toezicht op de insluiting van arrestanten leek hem echter nog wel 'nuttig'. In een uitgebreid schrijven aan zijn minister van Justitie, H.S. Croes, liet de hoofdcommissaris weten dat het rapport meer kwaad dan goed deed. De commissie zou op basis van enkele casussen te verreikende uitspraken hebben gedaan over het functioneren van de commissaris. Zodoende had de commissie geen zicht verkregen op het veeleisende karakter van de positie van de commissaris gegeven zijn verschillende rollen ten opzichte van de gezaghebber als hoofd van de eilandelijke politie, de minister van Justitie, het Openbaar Ministerie, en zijn eigen korps. Wilde het bestuurlijk gezag daadwerkelijk weten wat er speelde, dan diende naar de mening van Oldenboom uitvoeriger onderzoek te worden verricht.

Bovendien meende de hoofdcommissaris dat van een commissaris als Wiel een modern leiderschap moest worden verlangd. 'Nadat eeuwenlang,' zo noteerde Oldenboom, 'vrijwel kritiekloos de verhouding gezag/gehoorzaamheid is geaccepteerd, werd hierin een onherroepelijk keerpunt bereikt aan het einde van de jaren zestig.' Leiding geven betekende sindsdien dat het streven moest zijn om niet 'steeds klaar te staan met verwijten en opdrachten', met 'misnoegen', met 'twijfel over intelligentie, optreden en bedoelingen' daar dit ondergeschikten van de leiding zou vervreemden.

Oldenboom verdedigde het autonome handelen van de commissaris ten behoeve van zijn korps. Feitelijk bepleitte de hoofdcommissaris een grotere autonomie van hemzelf en zijn politietop ten opzichte van het gezag.

Het vertrouwen van de hoofdcommissaris in het OM hield niet over. Ter bescherming van het korps zouden klachten over politieoptreden zijns inziens per definitie bij een speciale commissie van juristen en artsen dienen te worden neergelegd, 'die in eerste instantie de zaak onderzoeken op haar betrouwbaarheid en later erop toezien dat het onderzoek naar behoren wordt verricht'. Al dan niet mede op grond van Oldenbooms pleidooi, zou hieraan inderdaad gehoor worden gegeven in de loop van de jaren tachtig.

Tweede commissie

Gorsira ging inderdaad, op verzoek van de minister van Justitie en met een breder geformuleerde opdracht, nogmaals aan de slag. Naast Gorsira, bestond de commissie uit de juristen P. van Reenen en H.D. van der Griendt. In augustus 1981 rapporteerde deze tweede commissie-Gorsira de resultaten van 'een onderzoek naar de kern en aard der problemen in het Korps Politie Nederlandse Antillen' en formuleerde zij haar aanbevelingen. Wat naar aanleiding van enkele casussen eerder op tafel kwam, werd door nader onderzoek ruimschoots bevestigd. De taakuitvoering en het optreden van het korps was in menig opzicht uitgesproken gemankeerd. Hiervan was de geweldsproblematiek een symptomatische uiting. Meer in het bijzonder moest bij de recherche een situatie worden onderkend, die in een rechtsstaat onaanvaardbaar was. Het tekort aan personeel was zeker bezwaarlijk. Ernstiger van aard waren echter de matige deskundigheid en beperkte ervaring van een te groot aantal korpsleden en van de leidinggevenden van de diverse korpsonderdelen. Daarenboven constateerde de commissie dat de relatie tussen het gezag en de politietop alleszins moeizaam vorm en inhoud kreeg, en dikwijls bijzonder spanningsvol was.

Tot de aanbevelingen behoorde het voorstel om op zeer korte termijn het niveau en de sterkte van het korps, met name de Justitiele Dienst, te verbeteren door een veertigtal ervaren politieambtenaren, waaronder enkele officieren, aan te trekken uit Nederland. De hoofdcommissaris was niet gecharmeerd van dit voorstel, daar deze commissie-Gorsira nog nadrukkelijker het tekort onder zijn leiding onderstreepte.

De vakbond was evenmin te spreken over het voorstel. Al in een eerder stadium was er sprake geweest van het aantrekken van politieofficieren, waartegen door de vakbond bij de minister van Justitie op energieke wijze was geprotesteerd. Nadrukkelijk werd toen te kennen gegeven dat de uitzending van Nederlandse officieren ter uitvoering van functies in het Antilliaanse Politie-korps niet zou worden geaccepteerd, 'aangezien dat neerkomt op verondersteld wantrouwen jegens of minachting voor de Antilliaanse politieofficieren.' Commissaris Wiel was een van de ondertekenaars van dit protest geweest.

Rapporten

In de twee decennia na de revolte van mei 1969 scandeerden velen de slogans 'awor nos ta manda' (nu nemen wij de touwtjes in eigen handen) en 'nos mes por' (wij kunnen en doen het zelf). Op politiek bestuurlijk niveau kregen de slogans inhoud door een toenemende afstand van Nederland tot het interne reilen en zeilen op de eilanden. Intern bleek het gedachtegoed dat erachter schuilging eveneens gebruikt te worden.

Al dan niet onder het mom van 'modern' management werd controlerende en corrigerende betrokkenheid minder wenselijk geacht. Niet alleen voor het land werd autonomie verlangd. Ook voor (overheids)organisaties werd een zekere autonomie verdedigd door de vakbonden, waaronder die van de politie, de Nederlands Antilliaanse Politie Bond (NAPB). Dit ondermijnde op voorhand de beoogde uitwerking van rapporten als die van de twee commissies Gorsira.

Nadien zou het Korps Politie Nederlandse Antillen nog meerdere keren worden doorgelicht. Keer op keer werd op het gemankeerde functioneren van het politiewezen gewezen door onderzoekscommissies, zoals die onder voorzitterschap van R.A. Römer (1992), van de man die zijn aanzien indrukwekkend wist te herstellen: F.P. Wiel (2000), die van S.F.C. Camelia-Römer (2006) en van J.A.J.T. Vissers (2008). Behalve deze commissies uit de eigen samenlevingen, kwam er internationale aandacht van het Europese Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment (CPT). De politie- en meer nog de gevangenisorganisaties op de eilanden traden de rechten van gevangenen met voeten.

Waar in de jaren tachtig politiële top en gezag nog scherp gekritiseerd werden omdat geweldsmisbruik nauwelijks strafrechtelijke gevolgen kende, is dit aspect sindsdien in gunstige zin bijgestuurd. Van mishandeling of fraude verdachte korpsleden, tot aan (hoofd)commissarissen toe, verschenen voor de rechter en hoorden een veroordeling aan.

Michael Gorsira

Dit is een bewerkt fragment uit: Aart G. Broek, Geschiedenis van de politie op de Nederlands-Caribische eilanden, 1839-201; geboeid door macht en onmacht, dat in november a.s. verschijnt bij uitgeverij Boom in Amsterdam (ca. 325 pp., gebonden, geïllustreerd, ISBN: 9789461055439).

Medisch

Het derde geslacht

Tekst: Hans de Haan

Er zijn mannen en vrouwen, maar er bestaan ook mensen die daartussenin zitten, de zogenaamde interseksuelen. Dit fenomeen is al lang bekend, zeker in de medische wereld, maar het grote publiek heeft daar geen weet van. Er waren wel in het verleden enkele incidenten in dit opzicht, uitsluitend in de sportwereld. In 2009 is daarin radicaal verandering gekomen en werd dit fenomeen wereldnieuws. Iedereen was toen in rep en roer omdat de Zuid-Afrikaanse atlete Caster Semenya in Berlijn wereldkampioen werd op de 800 meter in de onwaarschijnlijke tijd van 1.55,45. De afgunstige verliezers beschouwden haar als een man en ze moest een seksetest ondergaan.

Mensen die beschikken over zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtsorganen worden tweeslachtig genoemd. Het probleem ontstaat vóór de geboorte, door een chromosomale of een hormonale afwijking. Er wordt onderscheid gemaakt tussen echte en pseudo- tweeslachtigheid. In het eerste geval hebben die mensen zowel eierstokken als testikels en bij ‘pseudo’-tweeslachtigheid is er slechts één geslachtsorgaan aanwezig. Overigens kunnen beide vormen zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtskenmerken hebben. Deze afwijking komt ook voor bij dieren en spreekt men van hermafroditisme.

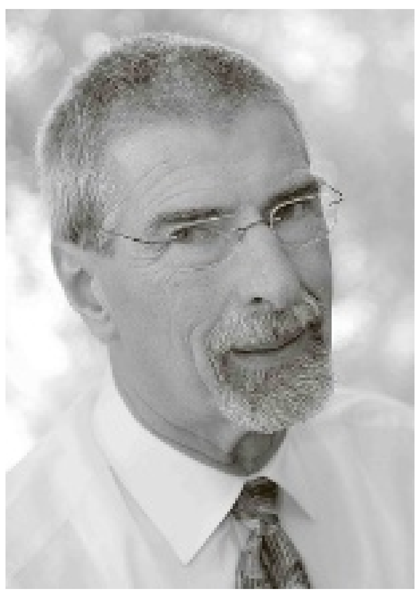

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

De vele chromosoomvariaties
De geslachtschromosomen van de vrouw bevatten twee X-chromosomen en die van de man een X- en een Y-chromosoom. Wordt tijdens de conceptie door de man een Y-chromosoom afgegeven, ontstaat er een jongetje (XY) en valt de keus op een X-chromosoom wordt het een meisje (XX). Dit lijkt simpel, maar de natuur is grillig en er kunnen in dit opzicht allerlei variaties voorkomen. Zo zijn er mannen met XY-chromosomen die niet zijn te onderscheiden van vrouwen, maar er zijn ook mensen die zowel XY als YY hebben of zelfs XXY. Bovendien kunnen vrouwen met YY-chromosomen mannelijke kenmerken ontwikkelen, zoals interne testikels. Het is begrijpelijk dat vrouwen met hoge spiegels in het bloed van androgene (mannelijke) hormonen, zoals testosteron, goed zijn in sport. Ze zijn groter en sterker, hebben meer spiermassa en minder vetweefsel.

Seksetest
In de sportwereld bestaan er maar twee categorieën mensen, mannen en vrouwen. Om praktische redenen is er geen plaats voor een derde categorie van mensen met een geslacht daartussenin. Wegens de problemen op dit gebied hebben de sportfederaties in de jaren 60 een seksetest ingevoerd om dit onderscheid te kunnen handhaven. Het ging daarbij natuurlijk altijd om vrouwen met mannelijke kenmerken, nooit het omgekeerde.
In 1966 werden de eerste tests uitgevoerd. De deelneemsters aan de Gemenebestspelen moesten zich uitkleden voor artsen die met het oog en de hand controleerden of ‘alles in orde was’ (!). Vanzelfsprekend werd er fel geprotesteerd tegen deze gang van zaken en al snel werd de minder vernederende ‘Barr body-test’ ingevoerd, waarbij cellen van het wangslijmvlies worden afgenomen waarmee de tests worden uitgevoerd.

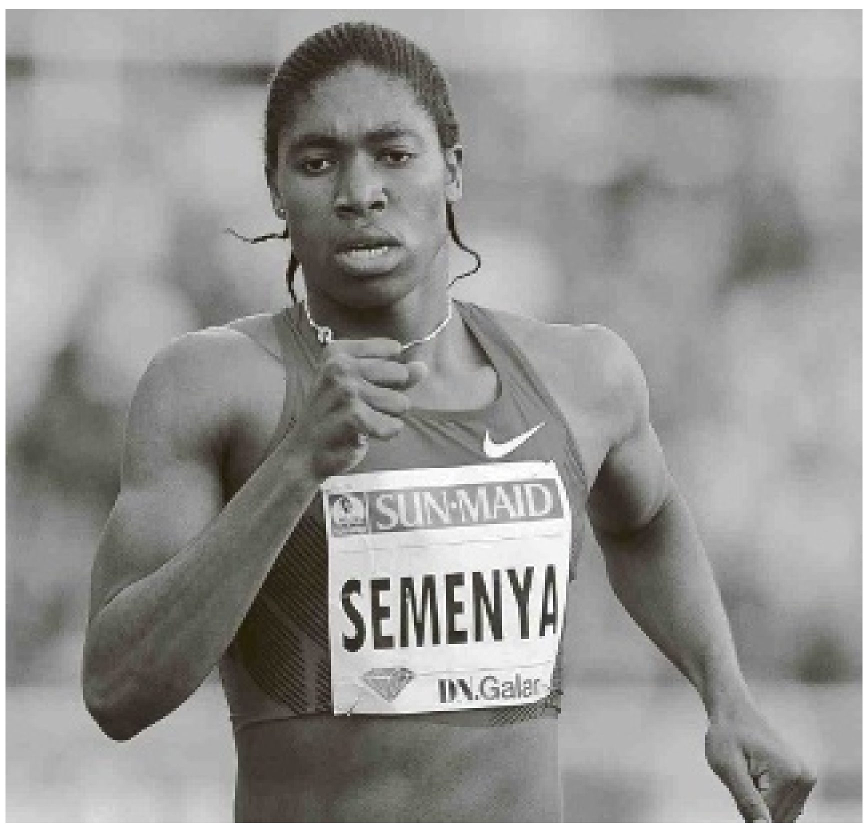

Caster Semenya werd twee jaar terug middelpunt van discussie.

De trieste gevolgen van de seksetest
Bij de Europese atletiekkampioenschappen van 1966 ontbraken drie toppers uit de Sovjet-Unie op het appel. De Oekraïense gezusters Press, samen goed voor vijf Olympische titels in 1960 en 1964 bleven weg vanwege ‘familieomstandigheden’, en de verspringster Tatjana Sjtsjelkanova zou geblesseerd zijn. Ook bij andere wedstrijden ontbraken sommige atletes, wat voor de (Westerse) pers de eerdere vermoedens alleen maar bevestigde. De eerste uitsluiting naar aanleiding van een seksetest kwam in 1967. De Poolse Ewa Klobukowska, Europees kampioene op de 100 meter (waar ze wel door de tests was gekomen) en Olympisch kampioene op de 4 x 100 meter estafette, werd tijdens een Europacupwedstrijd getest. De uitslag gaf aan dat ze ‘een chromosoom teveel had’ om aan wedstrijden voor vrouwen deel te nemen. Jaren later zou blijken dat de sprintster XXY-chromosomen had - evenals zo’n half procent van alle vrouwen (!) - en dat ze niet gediskwalificeerd had mogen worden. Vanzelfsprekend had zij grote problemen met de onterechte beschuldigingen en ondernam zelfs een zelfmoordpoging die mislukte. Het laatste slachtoffer van de seksetest was Semenya, waarvan de uitslag nooit bekend is gemaakt. Vanaf juli 2010 mocht zij van de atletiekbond IAAF weer officieel aan de wedstrijden meedoen, maar ze heeft sindsdien geen topprestaties meer geleverd.

In dit verband is het interessant om kennis te nemen van een recent bericht in de Amigoe waarin staat dat Groot-Brittannië overweegt om op paspoorten, naast de categorieën M (men) en F (female), een derde categorie X in te voeren voor transseksuelen en andere personen met een onbestemd geslacht. De ‘Identity and Passport Service’ onderzoekt nu de veiligheidsgevolgen als het geslacht niet wordt vermeld in het paspoort. Ook Australië overweegt een X-categorie.

Nieuwe test sinds 1 mei 2011
De IAAF heeft naar aanleiding van de commotie rondom Semenya, samen met het Olympisch comité een alternatieve test ontwikkeld. Deze gaat niet langer uit van geslachtskenmerken of (gedeeltelijke) Y-chromosomen, maar van de hoogte van de waarde van androgene hormonen in het bloed. Wie boven de grens komt van een vastgestelde bloedspiegel, mag niet als vrouw meedoen aan sportwedstrijden. Pas na een chirurgische ingreep en/of een hormoonkuur kan er weer groen licht worden gegeven.
Dit betekent dat in de internationale en olympische sportwereld eigenlijk toch drie geslachten bestaan: mannen, vrouwen en zij met een androgeenbloedspiegel ‘onder de grens’. Het is een compromis met de voordelen dat de privacyschendende seksetesten niet meer nodig zijn en de verliezende deelnemers de winnaar niet meer kunnen verwijten dat ze te mannelijk is.

Foekje Dillema
Een tragisch voorbeeld van deze sekseverwarring uit het verleden is Foekje Dillema, een struise, Friese boerendochter die in 1950 een record vestigde op de 200 meter hardlopen. Ze liep in die tijd harder dan de toenmalige Nederlandse Olympisch kampioene Fanny Blankers-Koen. Ze had een mannelijk uiterlijk en haar vrouw-zijn werd betwist. Ze moest een seksetest ondergaan, hetgeen gelijk het einde van haar carrière betekende. Haar naam werd geschrapt in alle kampioenslijsten en later werden ook nog al haar medailles gestolen. Foekje heeft zelf daar nooit iets over willen zeggen en ze nam haar ‘geheim’ mee in haar graf toen ze in 2007 op 81-jarige leeftijd overleed. Ze was echter wel degelijk een vrouw op grond van de uitslag van een DNA-test. Onderzoekers van de Erasmus Universiteit in Rotterdam troffen bij onderzoek van DNA afkomstig uit kleding van haar, twee tot vier keer zo veel X-geslachtschromosomen als Y-chromosomen aan. Dat wijst er volgens hen op dat zij een zogenaamde ‘mozaïek’ was, met zowel mannelijke (met XY-chromosomen) als vrouwelijke (met XX-chromosomen) cellen. In juli 2008 werd dit nieuws in het tv-programma ‘Alle Tijden’ bekend gemaakt. De atletiekbond heeft na haar dood zijn excuses aangeboden en al haar records zijn weer opgenomen in de ranglijsten. De sportwereld beseft nu wel dat Foekje toen groot onrecht is aangedaan.

Beweging

De voorste kruisband

De knie combineert een grote beweeglijkheid met het dragen van het gehele lichaamsgewicht. Een moeilijke opgave en daarom is de knie naast het grootste gewricht van het menselijk lichaam ook het gewricht met de grootste kans om geblesseerd te raken.

Tekst: CVF

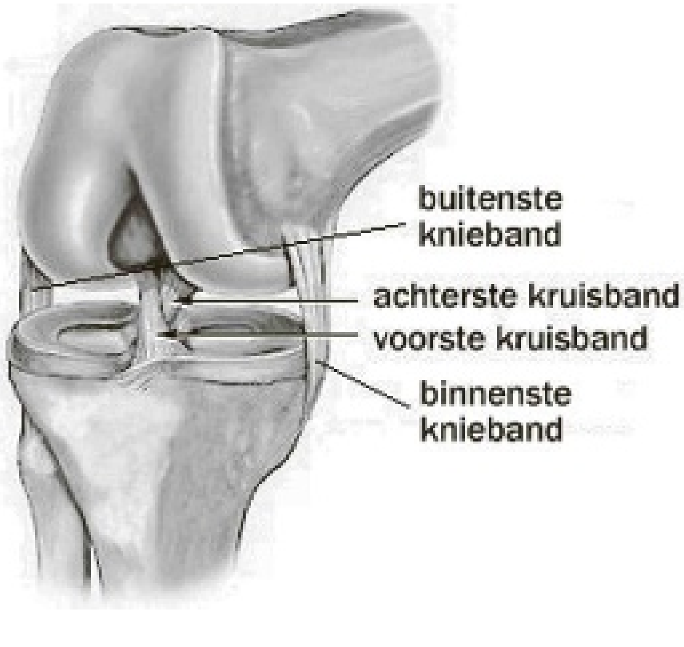

De voorste kruisband (VKB) scheur is een veel voorkomende blessure bij sporters, 1 op de 3000 inwoners in Nederland en de Verenigde Staten scheurt de VKB. Vrouwen hebben een 4 tot 8 keer grotere kans om de VKB te scheuren. Alleen de kosten voor de operatie bedragen al 830 miljoen euro op jaarbasis in de Verenigde Staten. Er zijn ook goede resultaten te behalen met een conservatieve behandeling.

Anatomie
De voorste kruisband kruist de achterste kruisband (AKB) in het midden van de knie. De VKB loopt in de knie van de voorkant van het onderbeen naar de binnenkant van de laterale condyl van het bovenbeen. De AKB loopt van de achterkant van het onderbeen naar de binnenkant van de mediale condyl van het bovenbeen. De achterste kruisband is twee keer zo sterk en twee keer zo dik als de VKB. In totaal zijn er vier banden in de knie dus naast de twee kruisbanden zijn er nog twee banden aan weerszijde van de knie.

Oorzaken
Sporten waarbij er abrupte wendingen en sprongen voorkomen verhogen het risico op een VKB-ruptuur. Het betreft meestal een situatie waarbij er geen contact is met een andere sporter. Vrouwen heben 4 tot 8 keer meer kans op een VKB-ruptuur. Vrouwen springen en landen anders, met minder flexie en meer endorotatie, daarnaast is er door het wijdere bekken ook een andere hoek tussen het bovenbeen en het onderbeen. Sommige onderzoeken geven aan dat oestrogeen de treksterkte van de pees vermindert, terwijl bij andere onderzoeken dat verband niet wordt gezien. Bij het landen wordt er ook veel meer gebruik gemaakt van de q-ceps (spier aan de voorzijde van het bovenbeen) dan de hamstrings (spier aan de achterzijde van het bovenbeen) die de VKB juist beschermen. Volwassenen scheuren de VKB vaak in het midden of van het onderbeen af. Bij kinderen scheurt de pees meestal af met een stukje bot van het onderbeen.

Behandeling
Er zijn twee mogelijkheden; operatieve reconstructie en de conservatieve behandeling.
Bij de operatieve behandeling wordt een pees van de hamstring of de knieschijf gebruikt als vervanger van de gescheurde kruisband. Bij symptomatische instabiliteit van de knie ten gevolge van een VKB-laesie, niet verbeterend na fysiotherapie, en niet reagerend op aanpassing van de activiteiten, is reconstructie aan te bevelen.

Bij de conservatieve behandeling worden de spieren dusdanig getraind dat de knie stabiel blijft. Het nadeel is dat er bij deze behandeling bij 25 procent van de patiënten meniscusletsel optreedt.
De knie kan pas geopereerd worden als er geen ontsteking meer is en de knie normaal/volledig bewegelijk is. Voor de operatie wordt er gestart met de krachttraining en de sensomotore (balans) training die na de operatie wordt voortgezet. Drie maanden na de operatie kan de patiënt weer beginnen met sporten en zware lichamelijke arbeid.

Bij de conservatieve behandeling worden de spieren getraind om de functie van de VKB over te nemen. Een doelstelling is om naast kracht ook de coördinatie van de landing te verbeteren door de hamstrings aan te laten spannen. En daarnaast wordt er bij de dames ook aan de spring- en landtechniek gewerkt.

Om de functionaliteit te beoordelen zijn er testen ontwikkeld waarmee je de vooruitgang kunt kwantificeren.

Verzorging

Gezichtsverzorging stappen 4, 5 en 6

Om een zo mooi mogelijke huid te hebben en te houden is het heel belangrijk uw huid iedere dag opnieuw goed te reinigen. Dit reinigen moet eigenlijk een vast ritueel zijn of worden in uw dagelijkse huidverzorging. In de vorige afleveringen werden stap 1 tot en met 3 behandeld. Deze week de laatste drie stappen.

Tekst: Shermine Rogers

Stap 4 - Het opbrengen van een speciale verzorgingscrème
Zoals al vermeld is de huid rond de ogen zeer dun en kwetsbaar. Door allerlei invloeden zoals bijvoorbeeld milieu, rook en droge lucht worden deze huiddelen als eerste dun, met als gevolg het ontstaan van rimpeltjes.
Voor een gezonde en weerbare huid is een normale dag- of nachtcrème niet voldoende. Daarom is het aan te raden altijd, zeker bij het vorderen van de jaren, een speciale oogcrème die extra vochtinbrengende werkstoffen bevat, op te brengen. Deze crème kunt u het beste voorzichtig inkloppen rond het oog. Te beginnen bij de binnenooghoek en dan met tokkelende bewegingen langs de onderste wimperrand naar de buitenooghoek.
Deze oogcrème beschermt onze tere ooghuid tegen vrije radicalen die het verouderingsproces versnellen. In een aantal oogcrèmes zitten ook werkstoffen die kalmerende stoffen bevatten.

Stap 5 - De ‘normale’ dag- en nachtverzorging
Om te voorkomen dat de huid nog droger (vocht- en vetarmer) wordt en er daardoor meer rimpeltjes kunnen ontstaan moet u uw huid goed verzorgen. Hiervoor kunnen het beste crèmes gebruikt worden die vochtigheidsfactoren en vetachtige stoffen bevatten. Uiteraard kunt u ook hier weer crèmes gebruiken die voor uw huidtype geschikt zijn. Voor een normale huid is het voldoende een crème te gebruiken met een lichte vochtigheidsgraad.

Stap 6 - Vergeet vooral uw hals en decolleté niet
Vaak worden deze huiddelen vergeten, door haast en tijdgebrek. Of gewoon omdat we geen zin hebben of naar bed willen. Toch moet u zeker als u wat ouder bent of wordt deze delen van de huid niet vergeten.
Hier bevinden zich namelijk minder talgklieren in de huid en daardoor wordt minder vet en vochtigheid aan deze huiddelen toegevoegd. Daardoor is het niet verwonderlijk dat de huid hier heel vlug aan elasticiteit verliest en dan sneller rimpelig wordt.
Om uw hals en decolleté zo lang mogelijk jong en glad te kunnen houden is het aan te bevelen uw hals en decolleté na de normale reiniging met een speciale hals- en décolletécrème met eveneens roterende bewegingen op deze huidgebieden in te masseren.

En dames, vergeet ook niet dat uw (echte) leeftijd het eerste wordt gezien aan uw handruggen en hals! Smeer op deze huid eens een extra crème.

Totaaltheater voor alle leeftijden

'Klein maar moedig'

Op zaterdag 22 oktober en zondag 23 oktober kunnen kinderen en volwassenen in Teatro Luna Blou genieten van 'Het tinnen soldaatje'. Dit indringende liefdesverhaal, gebaseerd op een sprookje van Hans Christiaan Andersen, wordt verteld, verbeeld, gezongen en gedanst door een groot aantal lokale talenten en is een initiatief van de Curaçaose Kunstkring.

Dansduo Marie Louise en Quincio Brown.

Tekst: Maya Mathias

Het kindertheater voor jong en oud vertelt het verhaal van een klein éénbenig tinnen soldaatje dat de moed nooit opgeeft in zijn zoektocht naar het papieren danseresje, zijn grote liefde. Wanneer hij vervloekt wordt door een jaloers 'duveltje uit een doosje' dat zijn zinnen ook op het danseresje heeft gezet, waait het soldaatje het raam van de kinderkamer uit. Daarmee start een heldhaftig avontuur waarin het soldaatje, klein maar moedig, weer en wind trotseert, een valse rat ontmoet, in een papieren bootje het riool afdrijft, en zelfs opgeslokt wordt door een grote vis. Zoals dat in sprookjes gaat, komt het tinnen soldaatje uiteindelijk toch weer thuis, waar hij op een verrassende wijze met zijn grote liefde herenigd wordt.

Happy end

Het tinnen soldaatje kan gezien worden als de opvolger van Peter en de Wolf, het bekende en tot de verbeelding sprekende sprookje voor symfonieorkest en verteller van componist Sergej Prokofjev. De tragische ondertoon van het oorspronkelijke sprookje is aangepast, waardoor het verhaal allerlei creatieve wendingen krijgt en een happy end. Het stuk werd oorspronkelijk gecomponeerd voor verteller en piano door de Britse componist Keith Amos, en op verzoek van het BBC Filharmonisch Orkest bewerkt voor symfonieorkest. Op Curaçao wordt Het tinnen soldaatje opgevoerd door twee lokale klassieke ensembles het 'Curaçao Wind Ensemble' en 'Dolce Musica' in samenwerking met Fina's Dance School of Art, Simia Dance Company, een aantal jonge toneelspelers, zangleerlingen en gastmusici.

Jahyro Adonis en Raino Mauricio, filmopnames.

Bijzondere ervaring

Om het stuk toegankelijk te maken voor een brede doelgroep wordt het opgevoerd in twee talen. Op zaterdag 22 oktober 15.00 uur en zondag 23 oktober 17.00 uur vinden de Nederlandse voorstellingen plaats. Op zaterdag 22 oktober 17.00 uur en zondag 23 oktober 15.00 uur worden de voorstellingen in het Papiamentu opgevoerd. De presentatie van de vier voorstellingen is in handen van Sheila Payne, die al vaker succesvolle hoofdrollen vertolkte in toneelstukken en opera's. De muzikale directie van dit bijzondere totaaltheater is in handen van Ilja Huang en Hein van Maarschalkerwaart. Het kindertheater wordt mede mogelijk gemaakt door hoofdsponsor het Prins Bernhard Cultuurfonds en is een zeer bijzondere ervaring vanwege de theatrale, muzikale, filmische en educatieve elementen die dit unieke liefdesverhaal extra luister bijzetten.

Onverwoestbare liefde

Het tinnen soldaatje is voor kinderen een fantasierijk en meeslepend verhaal. Ouderen kunnen daarnaast genieten van de symboliek waarin de innige liefde het wint van alle tegenspoed. De storm die het tinnen soldaatje trotseert, symboliseert de woelige reis van het leven en de fanfare die in het stuk doorklinkt, symboliseert de moed van het gehandicapte soldaatje dat ondanks alles doorzet. De keus om coûte que coûte bij elkaar te blijven, ook wanneer destructie dreigt, wordt prachtig gesymboliseerd door een onverwoestbaar tinnen hart en een metalen roos aan het einde van het stuk. De voorstelling is met veel inzet en toewijding van de Curaçaose Kunstkring en alle samenwerkende partijen tot stand gekomen, die zeer intensief met de voorbereidingen bezig zijn geweest. De Kunstkring heeft daarbij alle medewerking gekregen van de nog levende componist en wordt op filmisch gebied door Michel Drenthe van Caribbean Filmcom ondersteund. De voorstelling duurt 1 uur en fans kunnen na afloop van het sprookje met diverse muziekboekjes, cd's en buttons naar huis. De aanbevolen leeftijd is vanaf 6 jaar.

Musici op toneel.

Vier bijzondere aktes

Het kindertheater 'Het tinnen soldaatje' is een aanstekelijke combinatie van orkestmuziek, toneel, dans, zang en film en bestaat uit vier bijzondere aktes.
Akte 1: Het tinnen soldaatje. Het sprookje van Hans Christiaan Andersen is op muziek gezet door de eigentijdse Britse componist Keith Amos waarbij de tekst bij de muziek geplaatst is door Richard Baker.

Akte 2: Een dansduofantasie. Deze fantasie voor twee dansers wordt ondersteund door film en orkest, en is gecomponeerd door Gabriel Fauré. Het dansduet wordt opgevoerd door Quincio Brown en Marie-Louise Greijmans, twee talentvolle dansers van de Simia Dance Company, een gezelschap gerelateerd aan de Fina Dance Art School.

Akte 3: Dans van de kleine tinnen soldaatjes. Dit stuk van componist Gabriel Pierné, wordt uitgevoerd door een jeugdige dansgroep van Fina's Dance School of Art en begeleid door het orkest. Hierin wordt de terugkeer van de hoofdpersonen gevierd!

Akte 4: Deze akte blijft tot het slot een verrassing...

Concertgegevens

Uitvoering:
Kindermuziektheater 'Het tinnen soldaatje' uitgevoerd door Sheila Payne, Ina Martina, het Curaçao Wind Ensemble, Dolce Musica, gastspelers en gastmusici.

Datum en tijd:
Zaterdag 22 oktober: 15.00 uur (Nederlands), 17.00 uur (Papiamentu), Zondag 23 oktober: 14.00 uur (Papiamentu), 17.00 uur (Nederlands)

Locatie:
Teatro Luna Blou

Organisator:
De Curaçaose Kunstkring

Kaartverkoop:
Bij Mensing's Caminada, Albert Heijn en Teatro Luna Blou

Ticketprijs:
15 gulden voor volwassenen, 5 gulden voor kinderen

Aanbevolen leeftijd:
Voor ouders en kinderen vanaf 6 jaar

Voor meer informatie:
www.curacaoschekunstkring.org

BBplein

Innovatie, een maatschappelijke 'must'?

Zelf ben ik geen jazz-kenner, maar de echte kenners onder ons zullen wellicht beamen dat Miles Davis tot de meest vernieuwende jazz-muzikanten wordt gerekend. Maar wat ik wel weet vanuit mijn beta-achtergrond is dat ecosystemen een zelfregulerend vermogen hebben doordat organismen in dit systeem een symbiotische relatie met elkaar hebben (Ode, mei 2011).

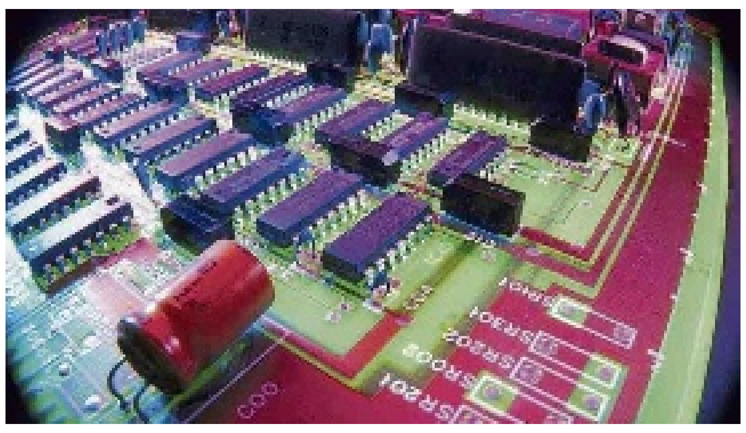

Tekst: Shakti Aroena Lakhi

Dit zijn twee op het eerste gezicht geheel verschillende voorbeelden, die wel degelijk 'iets' met elkaar gemeen hebben. Maar wat is dat 'iets'? Innovatie! In beide gevallen maken de individuen of organismen namelijk gebruik van producten van anderen om hun persoonlijke duurzaamheid, microniveau van duurzame ontwikkeling, te creëren. Davis is wereldberoemd geworden, omdat hij door voort te bouwen op creaties van anderen, een vernieuwend 'product' ontwikkelde. En symbiotische organismen gebruiken elkaars afvalstoffen om van te leven, waardoor het ecosysteem in stand wordt gehouden. Zo produceren algen door middel van zonlicht 'afvalstoffen', zuurstof en suikers die door andere waterorganismen weer (her)gebruikt worden om te leven.

Laten wij dit bekijken op het niveau van onze maatschappij, het mesoaspect van duurzaamheid. Er zijn genoeg stichtingen in onze samenleving die bijvoorbeeld een bijdrage leveren aan het armoedevraagstuk. Ieder vanuit zijn eigen achtergrond. Veel ervaring en kennis wordt opgedaan binnen dit werkveld. En stel dat wij deze informatie juist op een platform openbaar en toegankelijk zouden willen maken voor andere experts en/of betrokken burgers. Zodat deze kennis met elkaar wordt gedeeld om tot leuke en vernieuwende inzichten en ideeën te komen die wellicht kunnen bijdragen aan een duurzame aanpak van het armoedevraagstuk. En dit is nou juist wat bijvoorbeeld het BBplein en Huntu Kòrsou voor ogen hebben. Deze media leggen de nadruk op het verbinden van mensen en hun ideeën, omdat verbinden de basis is voor innovatie. Innovatieve, creërende burgers dragen bij aan een maatschappij waar issues gezamenlijk worden opgelost en zodoende een zelfregulerend (eco)systeem op landsniveau ontstaat.

Tot slot, beantwoord ik de vraag in de titel van dit verhaal met een volmondig ja, omdat ik ervan overtuigd ben dat een inspirerende en verbindende samenleving leidt tot innovaties. Hoe komt het dat netwerkplatfora als Facebook en Twitter zo groot zijn geworden? Omdat de behoefte om te delen heden ten dage groot is. Juist omdat de wereld om ons heen zo individualistisch is geworden. Wij individuen zijn nauw verbonden met elkaar. Wat wij hier op dit moment doen heeft gevolgen voor daar en later. De tijd van 'eilandje spelen' is nu definitief voorbij. En dit laten de internetnetwerksites ons heel duidelijk zien.

Voor ons als 'eiland' betekent dit op macroniveau dat wij het ons niet kunnen permitteren ons af te sluiten van de wereld om ons heen. Door als land kennis en ervaringen te delen, ontstaat spontaan een wisselwerking tussen ons en de wereld om ons heen. Wij verbinden ons als land en laten ons inspireren door creaties van anderen om zodoende onze eigen innovatie een 'push' te geven. Proost op innovatie, het pad naar een samenleving in balans! Maar dit is natuurlijk mijn mening.
Wat is uw antwoord op deze vraag? Vertel uw verhaal, want u helpt behalve de ander vooral uzelf ermee!

Het BBplein is een initiatief van ir. Shakti Aroena Lakhi. Zij is consultant bij Kool Caribe Consult en is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Dè stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer info: www.huntu-korsou.org

Welkom op het BBplein! Het plein voor Bewust Burgerschap, Bewuste Bario, Bewust Bedrijf en Bewust Bestuur, waar duurzame ontwikkeling op Curaçao centraal staat.
De plek waar we kennis en ontwikkelingen over duurzaamheid zullen delen en waar we elkaar 'ontmoeten' om gezamenlijk duurzaamheid als drijvende kracht voor onze maatschappij te maken.
Ook u kunt bijdragen. Mail uw vraag, verhaal of reactie naar aroena.kcc@onenet.an

Duurzame ontwikkeling:

In balance

Het is voor mij een eer dat het project Young In Balance in connectie wordt gebracht met duurzame ontwikkeling. Mijn visie met In Balance NV is dat elk individueel persoon optimaal functioneert als hij/zij in balans is. Lichaam, geest en ziel, elk op zich én met elkaar, in balans. De mens is altijd op zoek naar equilibrium; als het dit bereikt heeft gaat het op zoek naar balans op een hoger niveau. Dit leidt tot de ontwikkeling van de persoon, de mensheid en de samenleving.

Een persoon die intern in evenwicht is, heeft onfeilbaar duurzame ontwikkeling als gevolg.

Als communicatiedeskundige zie ik de oorzaak van miscommunicaties die tot conflicten escaleren, vaak liggen in personen of organisaties die op een bepaald moment (of soms voor langere periodes) vanuit disbalans (re) ageren en om die reden niet optimaal (vanuit rust en positivisme) kunnen functioneren. Ook als diëtiste krijg ik te maken met mensen, waarvan (in ieder geval) het lichaam niet in balans is. Hetzij tot uiting komend in bloedwaardes, maar vaak al visueel duidelijk aan het gewicht.

Mijn motivatie tot specialisatie als Master Coach Neuro Linguistic Programming heeft ook alles hiermee te maken. Iemand in zijn totaliteit professioneel tot balans te kunnen coachen.

Obesitas is een teken van disbalans. Obesitas werkt daarnaast duurzame ontwikkeling tegen. Het lichaam en de geest hebben zich bij obesitas ingesteld op een pathologisch of zelfs morbide functioneringsniveau. Het lichaam ontneemt een veelvoud van wat het eigenlijk nodig heeft van de natuur en belast daarmee de omgeving ook in veelvoud. Voor velen is dit verband niet direct duidelijk, omdat we in het hedendaagse leven te maken hebben met vele industriële fases tussen het ontnemen van natuurgewassen en het consumeren van voedingsmiddelen. Maar het is ook uitgerekend het in grote mate consumeren van zulk extreem 'processed food' wat een groot negatief effect heeft op duurzame ontwikkeling. Voorbeeld: het eten van een handjevol noten versus de bekende noten/granola bars. Verdere uitleg over het effect van bio-industrie en junkfood-ketens behoeft in dit kader dan vaak geen verdere uitleg.

Het project Young In Balance heeft als doelgroep kinderen met overgewicht. Het feit dat deze jonge mensen nog het langst in de samenleving verder zullen gaan, maakt het een interessante doelgroep voor wat betreft duurzame ontwikkeling, waarbij rekening gehouden wordt met mens en milieu. De mens is naar mijn mening van nature niet altruïstisch. Vandaar dat mensen motiveren naar duurzame ontwikkeling vaak een grote uitdaging is.

In het project Young In Balance ligt de nadruk dan ook vooral op de persoonlijke baten van gezond gewicht en levensstijl. Voordelen in de fitheid van het lichaam en de geest; mensen zijn dan in staat het leven gelukkiger te ervaren.
Kinderen en ouders worden gemotiveerd en gecoacht naar een gezondere levensstijl door actieve ervaring.
Een kwalitatief voedzaam eetpatroon in combinatie met genoeg fysieke activiteit, mentale en emotionele veerkracht, brengt dan van nature duurzame ontwikkeling met zich mee.

Rachna Blom
In Balance N.V.

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Jan Henderikse
Bij Landhuis Bloemhof is op 19 oktober om 19.30 uur de opening van de tentoonstelling Plaka Pa N'Kaba met werken van Jan Henderikse. Deze expositie is te bezichtigen tot 19 november.

Namias de Crasto
Op 22 oktober vindt in Gallery Alma Blou de vernissage plaats van de expositie met werken van Boy Namias de Crasto. Hij heeft zich breid getoond ook enige workshops te gaan geven. Eén van deze workshops is voor kinderen. De exacte invulling, tijd en datum worden binnenkort bekend gemaakt.
Voor meer informatie: tel. 462 8896 of info@galleryalmablou.com of galleryalmablou@gmail.com

Art2gether
De expositie 'Niet gedacht, toch gedaan', met werken van Joanne den Dulk, is te zien t/m 30 oktober in Atelier Art2gether, Kaya Ma Pieternella M12 (afslag St. Michiel).
Openingstijden: di. 08.00-12.00 uur, wo. 18.00-21.00 uur en op afspraak: Astrid van Dorp, tel. 5153141

Dans & Theater

Kompa Nanzi ta bai Broadway
Het stuk wordt gespeeld door de cast van La Tentashon Performing Arts Academy en Luna Yen-talenten. Het verhaal gaat over Shon A Rei, die vijftig wordt en een grandioze show wil organiseren. Hij wil heel graag veel entertainment voornamelijk van jongeren en zoekt de beste producer van het eiland. Dat is Kompa Nanzi, die van plan is om een grote talentenschool en een productiebedrijf op te richten. Nanzi stemt toe maar zoals altijd heeft hij een verborgen agenda.
Regie: John Nagtegaal
Producer: Segni Bernardina
Zaterdag 15 en zondag 16 oktober van 20.00 - 21.30 uur met pauze
Locatie: La Tentashon
Entree: 10 gulden

Boskwiri - Ora bo ta wak den di mi, otro ta fiesta den di bo
Dit stuk beschrijft het verhaal van een dronken man die zich erg bemoeit met het leven van anderen. De hoofdrolspeler (Boskwiri) van dit verhaal is dagelijks te vinden bij een snèk. Hij voert het hoogste woord en heeft commentaar op alles en iedereen. Zelf vindt hij dat zijn leven perfect is. Zijn vrouw zal hem zeker niet verlaten en bij hem kom het niets missen. Dit verhaal probeert te vertellen dat wanneer je zelf zo bezig bent met het leven van een ander, je vergeet en niet door hebt wat er in je eigen leven gebeurt. In het stuk is er ook een speciaal optreden van Chokoi.
Zaterdag 15 oktober om 21.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Taal: Papiamentu

Bij Landhuis Bloemhof is de tentoonstelling Plaka Pa N'Kaba te zien.

'Het tinnen soldaatje'
Het sprookje van Hans Christiaan Andersen wordt verteld, verbeeld, gezongen en gedanst door een groot aantal lokale talenten en is een initiatief van de Curaçaose Kunstkring. Zie voor meer informative het artikel over de voorstelling op deze pagina.
Zaterdag 22 oktober 15.00 uur: Nederlandstalig
Zondag 23 oktober 17.00 uur: Nederlandstalig
Zaterdag 22 oktober 17.00 uur: Papiamentstalig
Zondag 23 oktober 15.00 uur: Papiamentstalig
Locatie: Teatro Luna Blou

Muziek

Caribisch feest Fortkerk
Op zaterdag 12 november om 20.00 uur organiseert het Cultureel Comité Fortkerk in de Fortkerk een benefiet concert. Een ware 'Caribisch feest' met muziek uit onze regio: Gino Coelho (piano) en Igor Rivas (trompet) luisteren de avond op met hun weergaloze talent en virtuositeit in de akoestiekrijke Fortkerk. De opbrengst is deze keer bestemd voor een nieuwe stoeltjeslift die hard nodig is om bejaarden en personen die slecht ter been zijn toegang te kunnen verschaffen tot de wekelijkse kerkdiensten en de maandelijkse concerten. Entreekaarten à 40 gulden zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada en de Fortkerk.

Film

Muestra Caribe filmfestival
Tijdens dit filmfestival worden in Teatro Luna Blou films uit verschillende delen van de Caribbean vertoond. Toegang: 13,50 gulden per dag.

Programma:

Zaterdag 15 oktober 18.00 uur: Nueba Yoll (Dominicaanse republiek)
Orodoto Balbuena is een Dominicaanse immigrant die werkt in New York City. Hij hoopt een green card te verkrijgen. Er wordt geregeld dat hij kan trouwen met een lokale vrouw, zodat hij de immigratieambtenaren kan bedriegen.

Zondag 16 oktober 15.00: Three kings of Belize
In een klein Midden-Amerikaans land met een bevolking van 285.000 inwoners, delen drie muzikanten hun dagelijkse leven met elkaar. Paul Nabor, een 79-jarige visser en legendarisch Garifuna-componist, speelt al 53 jaar op dezelfde gitaar.

Ook al is hij de meeste liedjes vergeten, zijn geest blijft helder. Florencio Mess, een Maya-harpspeler, spendeert zijn tijd met het maken van traditionele violen, gitaren en harpen.
Bij de Creoolse accordeonist Wilfred Peters zijn zijn charme en humor het ideale tegengif tegen de ouderdom.

Zondag 16 oktober 17.00 uur: Churandy
De atleet Churandy Martina doet mee aan de Olympische Spelen om zijn sportdroom te vervullen en zijn geboorteland, Curaçao, trots te maken.

Zondag 16 oktober 18.30 uur: Nanzi and the common sense (Jamaica, 4 min)

Zondag 16 oktober 18.35 uur: Mario el niño de la tambora (Colombia)
Vertelt het verhaal van een kind dat wil leren om de basdrum te bespelen om een klasgenoot te imponeren. Dit werk is geproduceerd door kinderen uit de Narinobuurt. De korte film werd geproduceerd door Comfenalco en het Cartagena Film Festival.

Zondag 16 oktober 19.30 uur: Roble de olor (Colombia)
Een liefdesverhaal dat zich afspeelt in Havana aan het begin van de 19e eeuw tussen een jonge slavin uit Haïti en een Duitse handelaar. Hij is onlangs aangekomen op het eiland. Ondanks het feit dat zij allebei uit een compleet verschillende cultuur komen en de sociale barrières die hen scheiden is er een grote aantrekkingskracht tussen de twee. Een verhaal over liefde en de taboes en machtsstructuren in die tijd.

Woensdag 19 oktober 19.00 uur: Hit for six (Barbados)
Emotioneel drama, vol spanning, intriges en liefde, vertelt het inspirerende verhaal van Alex Nelson, een getalenteerde maar inconsequente cricketspeler die al langer problemen heeft met zijn coach en een brandend verlangen heeft om het respect van zijn kritische vader te herwinnen.

Donderdag 20 oktober 19.00 uur: Los Dioses Rotos (Colombia)
Deze documentaire is toegewijd aan de Afrikaanse cultuur in Colombia. De traditionele ritmes van de muziek nemen ons mee naar het verleden en de oudheid van Afrika. De moderne muziek wordt gespeeld door jongeren.

Donderdag 20 oktober 21.00 uur: A love story (Suriname)
Lesley en Anne komen uit heel verschillende werelden, maar tegen alle verwachtingen in worden ze verliefd. Zal hun liefde sterk genoeg zijn om de verschillen te overbruggen en om hun wederzijdse vooroordelen tegen te gaan? Dan ineens krijgen ze het resultaat van hun HIV-test.

Varia

Workshop 'Speel het Levensspel Meesterlijk'
Life and work N.V. verzorgt in samenwerking met Psychologiepraktijk Balans B.V. op 22 en 23 oktober een workshop voor persoonlijke groei . Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan het vinden van een balans tussen je emoties en gedachten. Er wordt gekeken naar hoe je met je energie omgaat en die beter kan benutten. Ook gaan we kijken hoe je netwerkt met anderen en je verbindingen met elkaar kan optimaliseren. Leer je hoe je verliefd kan worden op het leven en tools kan vergaren om succes en rijkdom te manifesteren in je leven . Kortom hoe je een positieve omwenteling kan creeeren in je leven!
Er zijn nog enkele plaatsen vrij!
Voor meer informatie bel naar: 525-5482 of stuur een email naar psychologiepraktijkbalans@gmail.com.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Hapjes, drankjes en muziek aanwezig.

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname kost tien gulden (koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen) en is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Nieuw & opmerkelijk

Kinderboekenfestival
NANA organiseert in 2011-2012 weer een kinderboekenfestival op de Antillen, samen met partners op de eilanden. Het programma begint op 28 oktober in Aruba en gaat daarna naar Curaçao en Bonaire. Enkele Nederlandse en Vlaamse auteurs treden ter plaatse op, evenals Antilliaanse auteurs en vertellers. Daarnaast gaan kinderen op de eilanden - net als vorig jaar - weer skypen met overzeese auteurs. Dit skypeprogramma loopt in het schooljaar door t/m april 2012.

Het Festivalgastenboek
Op 9 november 2011 opent in het Curaçaosch Museum het 'Festivalgastenboek' met bijdragen van kinderboekenschrijvers die in de afgelopen 20 jaar op de eilanden te gast waren en dat in hun werk tot uitdrukking brachten. Stichting NANA en het museum hopen onder meer originele tekeningen van prentenboekmakers te ontvangen, maar ook andere bijdragen zijn welkom, zoals een korte tekst of een bijzondere foto. Ook wordt een minibibliotheek aangelegd met publicaties die naar aanleiding van het Kinderboekenfestival zijn ontstaan.

In april 2012 wordt de 'tweede ronde' van het Gastenboek afgesloten met een programma met enkele Antilliaanse en wellicht ook Nederlandse en Vlaamse auteurs in het Curaçaosch Museum.

Noteert u alvast:

'Being'
Op woensdag 26 oktober is om 19.00 uur de vernissage in MonArt Gallery in Renaissance Rif Fort van de expositie 'Being' met schilderijen en foto's van Ariadne Faries.
Voor meer informatie: www.monartgallerycuracao.com of 462.2977

Jazz
Fundraising: Jazz ontmoet Curaçaose klanken: Op 6 november van 16.00 - 20.00 uur organiseert Fundashon Tayer Soshal in Landhuis Groot Santa Martha dit concert onder leiding van Dennis Aalse. 30 Muzikanten zullen jazz brengen, verweven met lokale muziek. Naast Dennis Aalse treden ook Grupo FOSHK, Grupo Kompèr, Grupo Karabela, Grupo Animashon Kultural, Karimbo, Típiko Pasa Bon, Maruja Boogaard, Kayla Ursula, Djuric Virginie en cultuurkenner Victor Bartolomeo op. Ook de Amerikaanse saxofonist Dean McCarthy levert zijn muzikale bijdrage. Fundashon Tayer Soshal biedt lichamelijk en verstandelijk gehandicapten een plek waar zij aan het werk kunnen (sociale werkplaats). Tijdens dit concert zullen zij onder meer fungeren als ober, gastvrouw, kok en schoonmaakpersoneel.
Kaarten zijn verkrijgbaar bij Mensing's Caminada, Tik Tak, Koko Loko en Beep Beep à 35 gulden.
Voor meer info: Dulce Leonicia 864.7287, Demiana dos Santos Gonçalves 561.7923 of Indira Pablo 864.2969.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in Ñapa. agenda.cultuur@gmail.com.

Nogmaals een strijdlied

In mijn vorige artikel gewijd aan de Arubaanse dichter Federico Oduber, heb ik de aandacht willen vestigen op zijn debuut als dichter. In feite had het debuut reeds in 1961 plaatsgevonden met het verschijnen van zijn dichtbundel 'Beseffend'.

Federico Oduber

Tekst: Henry Habibe

Het jaar van zijn debuut met betrekking tot zijn Papiamentstalige poëzie had ook 1964 kunnen zijn, want in een brief aan Nicolas Piña, gedateerd 24 september 1964, maakte Hubert Booi daarvan melding. In die tijd (bijna een halve eeuw geleden) waren er nog maar weinig dichters die als zodanig een reputatie hadden verworven. Ik beperkte me in dat artikel, uiteraard, tot de Papiamentstalige dichters die in die jaren deel uitmaakten van de Papiamentse Beweging. Bij het verschijnen van Odubers eerste gedicht in het Papiaments werd hij in het blad Kambio als een revolutionaire dichter gepresenteerd. Zich baserend op bepaalde verzen uit dat gedicht (Vijf strijdliederen) besloot Eustatia: 'deze gedichten hebben een heel ander leven (dan die uit Beseffend), ze zijn grillig, hebben een driftig karakter, ze zijn bruusk en onverschrokken, maar houden ook veel emotie in'. Hij liet niet na te wijzen op het sociale karakter van de 'vijf strijdliederen' en kwalificeerde ze als 'un himno di kombate'. Men kan het in grote lijnen wel eens zijn met deze bevinding. Maar is dat alles wat over het bewuste gedicht te zeggen valt?

Gedicht 'Si nos tabata salud'

In 1965 verscheen in Kambio (en in Observador op Aruba) de 'Vijf strijdliederen'. Een jaar later verscheen een tweede gedicht 'Si nos tabata salud' (Als wij gezond waren), waarin een ander accent gelegd werd. In het eerste gedicht gaat het om het lyrisch ik dat een soort persoonlijke toespraak houdt, terwijl het lyrisch ik zich in het tweede richt tot een vermeende broeder, die hij ervan wil overtuigen dat de strijd al begonnen is. Er wordt in het tweede gedicht niet langer gefilosofeerd over het waarom van de strijd en de beoogde resultaten. Ging het eerder vooral om een identiteitskwestie ('nos lo cosecha/un bida di nos mes'), in Si nos tabata salud heeft de strijd een wat socialer karakter. Ik citeer dit gedicht zoals het in 1966 in Kambio te lezen stond:

Si nos tabata salud

pa H.A.

mi ruman
riw ta corre bai lamá
cada grito ta jora embano
pero nos ilusion
nos siminja ta plamá
i manera un orkan nos lo pasa
ranca ruina i mentira

mi ruman
no lubida
nos toer dos
nos ta heridá
sin por cura;
nos rebeldia
ta un herida

i si nos tabata salud
nos lo a muri caba
yen di strea falso riba nos frente

mira bon
nos toer dos mi ruman
nos ta canando nos só

pero nos lucha lo ta manera
un candela di speranza
un rosa di desesperacion
corá i tristo
pero un sacrificio
i un último existencia

i mi sa cu mi lo bringa band'i bo
mi só
mi lo bringa
pasobra t'esey mi a skohe
pero band'i bo

Korte samenvatting

De opstandigheid van de jongeren is in de ogen van de 'volwassenen' praktisch altijd een blijk van onevenwichtigheid. In het dagelijkse leven denkt men ook wel aan iets als 'dwaasheid'. De dichter lijkt hier te stellen dat deze onevenwichtigheid niet kan verdwijnen door als een 'verstandige' burger in de pas te gaan lopen. Wij kunnen - lijkt hij te willen zeggen - niet anders dan opstandig blijven. Vandaar: 'nos ta heridá sin por cura' (wij zijn ongeneeslijk gewond). En als wij 'gezond' waren (als de 'evenwichtige' volwassenen, maar uitgebluste brave burgers) dan waren we in feite dood. Vandaar in de derde strofe: 'si nos tabata salud/nos lo a muri caba'. De beeldspraak 'strea falso' (valse sterren) verwijst wellicht naar het aanzien van de gearriveerde burgers in de corrupte maatschappij ('ruina i mentira' = het puin en de leugens). De fraaie beeldspraak ('yen di strea falso riba nos frente') duidt waarschijnlijk op de hypocrisie waartegen Oduber in die jaren vaak in opstand kwam. Ik vertaal: '...dan zouden wij al lang dood zijn, met heel veel sterren op ons voorhoofd'. Tegen die hypocrisie rebelleert de dichter. De strijd lijkt weliswaar hopeloos, maar alléén op deze manier kan de verandering (dus de hoop) tot stand komen.

Hopeloze strijd?

Het lyrisch ik suggereert dat de strijd onoverkomelijk is. Er is geen weg terug ('de rivier stroomt naar zee en het zaad van onze toekomstdroom is verspreid'). Hij geeft een poëtische beschrijving. Hij vergelijkt de strijd met een orkaan: 'i manera un orkan nos lo pasa/ranca ruina i mentira' (als een orkaan zullen wij voorbijgaan en het puin en de leugens meesleuren). Hij geeft dus tevens aan, waarom er gestreden moet worden. Dat wil zeggen, hij suggereert dat er gestreden moet worden om 'het puin' en 'de leugens' los te rukken. De opstand wordt met een wonde vergeleken (nos rebeldia ta un herida). Het ik houdt er rekening mee dat hij in de strijd kan sneuvelen. Maar het is nog niet zo ver. Er wordt ook benadrukt dat de strijders er alleen vóórstaan (nos ta canando nos só). In de vijfde strofe wordt weer iets gezegd over het karakter van de strijd: die zal zijn 'als een vuur van hoop/een roos van wanhoop...'. Daar wordt - op poëtische wijze - nog aan toegevoegd: 'rood en treurig/maar een offer/en een laatste bestaan'. Kortom tot aan de dood zullen wij vechten! De laatste strofe onderstreept de vastberadenheid van het ik om altijd náást zijn broer te vechten. Dat is zijn bestemming! Het accent ligt nu meer op het 'wij' en niet zozeer op het 'ik', zoals in de Vijf strijdliederen. Het gaat nu dus om een daadwerkelijke uiting van solidariteit.

Maatschappelijk geënga-geerd?

Anderhalf jaar na het verschijnen van de Vijf strijdliederen was er een tweede 'evaluatie' van Odubers poëzie. Deze keer van niemand minder dan van Cola Debrot. Debrot kon in augustus 1966 over meer gedichten beschikken om zijn oordeel op te baseren ('Si nos tabata salud' verscheen in januari 1966). Hij noemde Oduber een 'maatschappelijk geëngageerde dichter' vergeleken bij Pierre Lauffer, van wie Debrot vond dat die eerder 'maatschappelijk gepreoccupeerd' was. Vervolgens zei Debrot: 'De Arubaanse dichter Federico Oduber vertoont de neiging zich met huid en haar er aan (aan het engagement) over te geven'. Met deze woorden werd tevens de felheid van de stellingname van onze dichter aangegeven.

Overheersing van de dood

Oduber heeft ook gedichten geschreven die niets uitstaande hebben met sociale bewogenheid. Het zijn gedichten waarin een grote preoccupatie voor existentiële problemen tot uitdrukking komen. Hiervan zijn er ook een paar in Kambio gepubliceerd. Die gedichten handelen vooral over wanhoop, levensmoeheid, ontbinding, verrotting en dood. Dit zijn in feite de meest voorkomende thema's bij Oduber. De bundel Putesia vormt eerder een neerslag van zijn rebellie tegen de waarden en normen binnen zijn eigen omgeving. De dichter keert zich daarin tegen de kleinburgerlijke en hypocriete groep in de Arubaanse samenleving. Het is een revolte tegen die mensen die hem in zijn vrijheid belemmeren. In Beseffend wilde hij al kwijt: '...vertel mij nooit/dat ik ben van de mensen/zeg mij nooit dat/ik gebonden ben aan hun grenzen...'. In Putesia komt deze protesthouding in heviger mate terug. Daarbij is het opvallend dat wanhoop en sterven overheersen. De strijdliederen vormen dus niet een representatief gedeelte van Putesia. Aangezien de meeste gedichten eindigen met het oproepen van de dreigende dood (1), lijkt het mij moeilijk om te spreken van een 'maatschappelijk geëngageerde dichter'. Bij geëngageerde poëzie verwacht men toch wel meer optimisme. Als wij even willen letten op het einde van de Vijf strijdliederen (vorige artikel). Daar staat te lezen dat de dichter bij zijn dood zowel op aarde als in de hemel gegrifd zou willen zien: zijn gebalde vuist en zijn haat. Doch óók zijn 'vleesgeworden wanhoop'. 'Dood' en 'wanhoop', dat zijn zo de kernwoorden uit Putesia. Ook in 'Si nos tabata salud' is de dood aanwezig ('un último existencia', een laatste bestaan). Met andere woorden, óók in de strijdliederen denkt de dichter aan zijn dood, hetgeen toch niet zó vreemd is.

Opmerkelijk is dat toen Putesia in 1973 uitkwam, daarin 'cantica di espada' ontbrak. Daarbij werd 'Si nos tabata salud' wel opgenomen, maar dan in gewijzigde vorm. De laatste strofe, waarin sprake is van het 'naast elkaar strijden' en nog een aantal fraaie versregels, werden echter weggelaten (dit is de reden waarom ik hier bewust de originele versie uit Kambio geciteerd heb). Het origineel laat namelijk beter zien hoe groot de solidariteit van de dichter omstreeks 1966 was. Door de laatste strofe van dit gedicht later (in Putesia) weg te laten boette het enigszins in aan gevoelens van solidariteit. Was het soms rond 1973 niet meer de bedoeling om die graad aan sociale gevoelens aan te geven?

Conclusie

De ontsporing met betrekking tot het sociale engagement kan uit het volgende verklaard worden. In 1965 was Joe Eustatia, redactielid van Kambio, begrijpelijkerwijze vol lof over de Vijf strijdliederen. De hierboven aangehaalde uitspraak van Debrot dateert uit 1966. Het is logisch dat Debrot zich daarbij slechts kon baseren op de poëzie van Oduber die in 1965 en 1966 in Kambio opgenomen werd. Dat waren dus de strijdliederen, waarin inderdaad sprake is van sociale bewogenheid. Oduber kreeg later ook nog de bijnaam van 'the angry young man' van Jules de Palm (ook het gedicht 'cana conta' (zedenpreek) kan gerekend worden tot Odubers strijdliederen). Maar de Arubaanse dichter heeft nog meer gedichten geschreven. Dit zijn de gedichten waarin existentiële problemen naar voren komen. In Putesia overheersen juist deze thema's. Van deze thema's heeft men tot op de dag van vandaag geen analyse gemaakt. Door zich te concentreren op slechts een klein gedeelte van het werk van Oduber is men op een verkeerd paadje terecht gekomen. Men staarde zich blind op de strijdliederen, terwijl de dichter over nog andere onderwerpen geschreven heeft. De strijdliederen zijn immers niet representatief voor de dichter Oduber was. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn dat Debrot tien jaar na zijn eerste 'evaluatie' van Odubers poëzie niet meer sprak over een 'sociaal engagement'. Zich in 1977 baserend op Odubers existentiële levensbeschouwing moest hij eerder denken aan de Nederlandse dichter J. Slauerhoff.

(1): In mijn artikel 'Verbittering en doodsbesef bij Federico Oduber' heb ik uitgebreid hierover geschreven (zie: Beurs- en Nieuwsberichten, 24/09/1994).

Leesvoer

'Mark Rutte is lesbisch'

Denken we zelf of laten we de media voor ons denken? Is iets een goed verhaal omdat veel mensen het geloven, of geloven veel mensen iets omdat het een goed verhaal is?
Adam en Eva? Goed verhaal. Big bang? Goed verhaal. Marxisme? Goed verhaal. Kapitalisme? Goed verhaal. Met zijn allen bepalen wie een Idool is? Goed verhaal. Raoul Heertje onderzoekt in Circus Nederland hoe het komt dat we ons in ons doen en laten zo vaak door de media laten leiden, terwijl wat die ons voorschotelen zo vaak het resultaat is van afspraken en patronen waarachter niet veel meer dan toeval en gewoonte schuilgaan. Met een prettig onbevooroordeelde houding en een authentieke verbazing kijkt Heertje rond in Circus Nederland: hij ontregelt, relativeert en laat zo zien hoe het er in Nederland eigenlijk aan toegaat. Je zou kunnen zeggen: 'na lezing van dit boek ben je nooit meer de argeloze kijker van voorheen'. Ook een goed verhaal.

Raoul Heertje is mede-oprichter van Comedytrain en Toomler en introduceerde daarmee de stand-up comedy in Nederland. Vanaf 1995 was hij teamcaptain bij het zeer populaire en gewaardeerde tv-programma Dit was het nieuws. In 2009 had hij bij de VPRO het programma Heerlijk eerlijk Heertje en in 2010 presenteerde hij Wintergasten. Hij schreef voor Sportweek, NRC Handelsblad, Het Parool en maakte interviews voor Vrij Nederland.

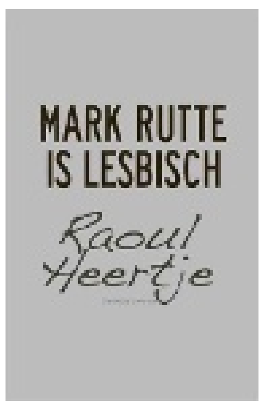

Titel: Mark Rutte is lesbisch
Auteur: Raoul Heertje
Uitgever: Contact
EAN: 9789025435264

Ars Poëtica

Gedeelde smart

De hond ligt zachtjes snikkend in zijn mand;
droef peinst zijn baasje bij een glas genever.
Er hangen duizend boeken aan de wand:
't Geluk was hier bepaald geen gulle gever.

Op straat waaien geluiden van een feest:
een schrille lach, er valt een glas aan scherven.
Maar binnen zingt het wenen van het beest
en zit zijn baas al uren te versterven.

Ik wed nu dat geen sterveling ooit raadt
wie nu die twee zo bitter treuren laat.

Maar stuur tóch in: wat aanspraak doet ons goed.
Wij zien uw brief vol wanhoop tegemoet.

Lévi Weemoedt
(Uit 'Geduldig lijden', Wolters-Noordhoff, 2000)

CARIB publishing

Jeugdigen in Aruba: hoe worden ze (niet) delinquent?
Het boek beschrijft hoe ontwikkelingscriminologische, pedagogische en juridische uitgangspunten met betrekking tot de aanpak van jeugddelinquentie convergeren tot één integraal jeugdbeleid.

Doelgericht Spelen: Themalessen waarin het ontwikkelen van sociale vaardighden, luisteren naar elkaar, het versterken van zelfvertrouwen en het vergroten van weerbaarheid centraal staan. Voor begeleiders van kinderen vanaf zes jaar.

Minder angstig en bang
Veel jongeren hebben in meer of mindere mate last van angstige, bange gevoelens die hen onzeker maken. Met de tips en het praktische stappenplannen uit deze gids kunnen jongeren tot rust komen en het gevoel krijgen dat ze weer overal zin in hebben.

Mindset, de weg naar een succesvol leven
Niet alleen onze vaardigheden en talenten zorgen ervoor dat we succesvol zijn, maar ook een juiste mindset speelt een grote rol. Met de juiste instelling kunnen we beter presteren en onze persoonlijke doelen bereiken.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of via www.Caribpublishing.com
Kaya Jombi Mensing 27A (Zeelandia)| Tel: 4657777 | Email: Office@Caribpublishing.com

Klimaat

Nieuwe fase La Niña

Amper drie maanden na het einde van de vorige fase hebben Noord- en Zuid-Amerika af te rekenen met een nieuwe La Niña. Het beruchte weerfenomeen leidt tot droogte en overstromingen en bedreigt onder meer de soja- en tarweoogst in Argentinië, Brazilië en het zuiden van de Verenigde Staten.

De voorbije La Niña, die in juni 2010 begon, leidde tot enorme watersnood in Australië en het noorden van Zuid-Amerika en tot droogte in het zuiden van het continent en in de VS. Dat werd wereldwijd merkbaar door stijgende voedselprijzen.

"Projecties geven aan dat deze La Niña zwakker zal uitvallen", zegt Jeff Masters, de directeur Meteorologie van Weather Underground een commerciële weervoorspeller op het internet. Maar de gevolgen voor de landbouwproductie kunnen toch zwaar uitvallen omdat veel regio's zich nog niet hersteld hebben van de vorige periode met noodweer.

Meer droogte
Experts verwachten dat de nieuwe La Niña nog meer droogte zal brengen naar de belangrijke landbouwgebieden in Brazilië, Argentinië en het zuiden van de VS en er daardoor de oogst van soja en tarwe zal doen dalen.

Texas en andere delen van het zuiden van de VS lijden nu al onder extreme droogte. De schade aan gewassen en veestapels wordt al op 5 miljard dollar geschat. Als er de komende maanden ook weinig regen valt, gaat ook de oogst van de wintertarwe eraan en zullen de zomergewassen het moeilijk krijgen, waarschuwen experts van het Amerikaanse ministerie van Landbouw.

In Brazilië en Argentinië regent het al sinds april te weinig. Oil World, een in Hamburg gevestigde dienst die voorspellingen doet voor de landbouw, zegt dat de slechte weersvooruitzichten voor de komende maanden de oogst van soja en andere gewassen bedreigt in een groot deel van Argentinië en in het zuiden en het centrum van Brazilië.

Centraal-Amerika, Venezuela, Colombia en andere regio's die vorig jaar rond de jaarwisseling met ongekende wateroverlast geconfronteerd werden, kunnen de komende maanden opnieuw hevige stortregens verwachten.

De huidige La Niña zal waarschijnlijk pieken in januari en ophouden in de lente.

Weerfenomeen
La Niña maakt samen met El Niño deel uit van een cyclisch weerfenomeen, de beruchte El Niño-Zuidelijke Oscillatie. De weersveranderingen hangen samen met temperatuurschommelingen in het oppervlaktewater van de Stille Oceaan.

Volgens Masters is een snelle opeenvolging van La Niña's niet ongewoon. "De voorlaatste keer gebeurde het tussen 1998 en 2001, met slechts enkele neutrale maanden ertussenin, net als dit jaar."

"De El Niño-Zuidelijke Oscillatie wordt ongetwijfeld in de hand gewerkt door de klimaatverandering", oordeelt Masters. Op een warmere planeet kan er meer energie naar stormen en hittegolven gaan.

Andere wetenschappers zijn voorzichtiger. Een warmere atmosfeer kan meer waterdamp opslaan, zegt Kevin Trenberth, een klimaatwetenschapper van het Amerikaanse onderzoekscentrum NCAR in Colorado. "Als het warm is tijdens La Niña, leidt dat tot een grotere kans op overstromingen."

Maar volgens Trenberth zijn de huidige klimaatmodellen niet in staat te voorspellen hoe de klimaatverandering zal uitwerken op de drie tot zeven jaar lange cyclus van de El Niño-Zuidelijke Oscillatie. De overstromingen en droogteperiodes in de risicogebieden zijn erger geworden, maar er zijn nog geen bewijzen dat de klimaatverandering de cyclus zelf heeft gewijzigd.

Spotlight op dieren

Airborne allergieën

Met airborne wordt bedoeld dat de allergie via de lucht komt. Er zijn ook airborne virussen en schimmels.

Tekst: Margot Hack

Atopie
Net als bij mensen komen allergieën veel voor bij honden en katten. Veel voorkomende allergenen (de veroorzakers van allergieën) zijn pollen, grassen, bomen en stoffen; alle deeltjes die zich via de lucht verplaatsen kunnen een allergeen vormen.

Eigenschappen van een atopische dermatitis (huidontsteking)
• Atopie veroorzaakt meestal seizoensgebonden jeuk, maar naarmate het dier ouder wordt kan de periode van jeuk steeds langer worden. Uiteindelijk zal het dier het hele jaar jeuk hebben.
• Seizoensgebonden jeuk door atopie zal op jonge leeftijd beginnen (tussen de een en drie jaar). Vlooienallergie, de andere belangrijkste oorzaak van seizoensgebonden jeuk, begint meestal later (tussen de 3 en 5 jaar oud).
• Jeuk door atopie reageert snel op cortisone-type medicijnen zoals prednisone en dexamethason.
• Atopie kan karakteristieke veranderingen geven in een huidbiopsie.
• Atopie wordt geassocieerd met irritatie van bepaalde lichaamsdelen. Bij honden zijn dit: rond de ogen en mond, oorontsteking, oksels, onder de buik, rond de anus en aan de poten.

Bij katten kan het allergische patroon in het gezicht gezien worden door haarverlies, of kan eruit zien als een uitslag met kleine huidschilfers en korstjes (miliare dermatitis genoemd) op verschillende delen van het lichaam.

Behandeling in geval van een atopische huidontsteking:
Prednisone (en andere steroïde-achtige medicijnen)
Deze cortisone-type medicijnen zijn erg waardevol als eerste hulpmiddel tegen de jeuk. Er wordt begonnen met een hoge dosering die geleidelijk afgebouwd zal worden wanneer de situatie onder controle is. Het zal nog een tijdje om de dag gegeven moeten worden om het lichaam weer te laten wennen aan de hormonale verandering. Een atopische hond zal binnen enkele dagen reageren. Voor katten is het vaak gemakkelijker om ze met een langwerkende injectie te behandelen omdat katten vaak wat moeilijker te pillen zijn.

Probemen kunnen ontstaan wanneer het dier overmatige jeuk heeft en er steeds meer prednisone nodig is gedurende een lange tijd om de jeuk onder controle te brengen. Prednisone is een hormoon dat invloed heeft op een aantal lichaamssymptomen:
• Verhoogde dorst
• Verhoogde eetlust
• Urine-incontinentie
• Spierafbraak
• Immuunsupressie
• Hijgen en sloomheid

Wanneer uw dier veel last heeft van onacceptabele bijwerkingen, dan kan het nodig zijn om op zoek te gaan naar alternatieven om de jeuk tegen te gaan.

Bij katten is de kans op vervelende bijwerkingen kleiner dan bij de hond omdat ze wat resistenter zijn tegen deze bijwerkingen en er kan bij katten dus vaker en langer doorgegaan worden met de injecties.

Volgende week meer over eventuele alternatieven.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Drinkgerei; 5. voormalige Chinese leider; 8. fijn; 13. meer in Kazachstan; 14. gang van een paard; 16. kiek; 17. hierheen; 18. projectiel; 19. einder; 21. wisselgebruik (It.); 22. verschil in diepgang van voor– en achterschip; 25. alcoholische drank; 27. houten gebouw; 28. voorzetsel; 30. Chinees gewas; 32. damp; 33. belegering; 35. geschreeuwde leuze; 37. dierengeluid; 38. eertijds; 39. tennisterm; 40. Frans lidwoord; 41. dikke brij; 43. haast; 45. deel van een schip; 47. beroep; 49. domoor; 50. signaal; 52. grappig; 54. plaats in België; 56. windrichting; 58. grasland; 60. zenuwtrekking; 61. pausennaam; 63. erepoort; 65. cijfercombinatie; 67. akker; 68. mijt; 69. vertragingstoestel; 70. toverij.

VERTICAAL:
1. Vreemde munt; 2. roem; 3. aaneensluiting van producenten; 4. oude lengtemaat; 5. moeder; 6. reeds; 7. eveneens; 9. voegwoord; 10. mankementje; 11. gravure; 12. kledingstijl (Eng.); 14. plaksel; 15. vogelziekte; 18. ijzeren mondstuk; 20. sporenplantje; 23. soort olie; 24. koker; 26. van de ledenlijst schrappen; 27. verlichtingsmiddel; 28. snelheid; 29. anti; 31. alles inbegrepen (Eng.); 32. speeltuintoestel; 33. nogmaals; 34. zoon van Jakob; 36. jong dier; 42. circuit; 44. grondsoort; 46. explicatie; 48. por; 50. droog (van wijn); 51. houten blaasinstrument; 53. wig; 54. kreet; 55. met tegenzin; 57. wolpluisje; 59. Europeaan; 60. gedwee; 62. bijbelse figuur; 64. persoonlijk vnw.; 66. overdreven; 67. familielid.

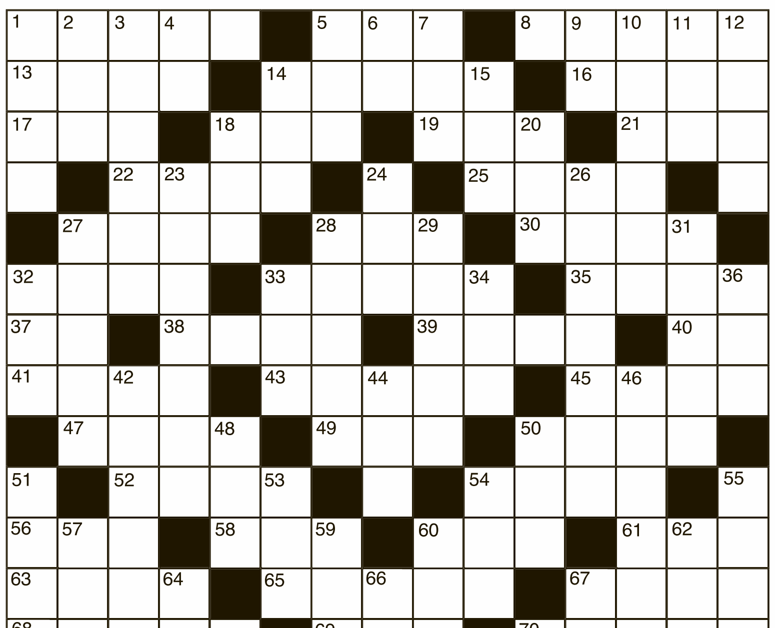

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A. El Hage	**S. Pop**
Seroe Pita 61-A	**Herfst 47D**
Aruba	**Curaçao**

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

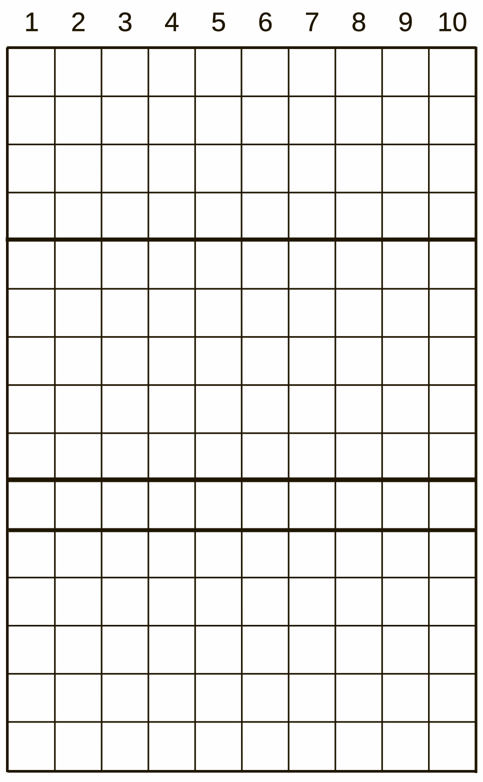

1. Inwendig orgaan, godin van de vrede, opleghout;
2. koorhemd, lijst, vuilnishoop;
3. uniek, aanvang, voorwaarde;
4. groot persoon, beeldraadsel, Vlaamse schilder;
5. lot zonder prijs, de tijd opnemen, vertrouwelijk;
6. snelheidswedstrijd, dopheide, tandbederf;
7. deel van een bureau, omlaag gaan, door water omgeven land;
8. harig, hartstochtelijk, deel van een vis;
9. beest, feestmaaltijd, horizon;
10. muziekteken, vorstenzetel, openbaar.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

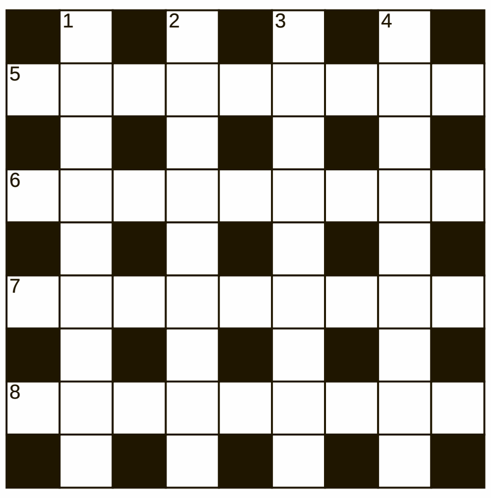

HORIZONTAAL:
5. Prikkeling van metaal voor het moment (6);
Even en zoëven in de gang (6);
6. Verlichten in Bergen (8);
Ondier (4);
7. Kleding die uiteindelijk bevalt (6);
Weekdier in een kandelaar (7);
8. Legering van een eetgelegenheid bij de bank (7);
Heeft een band met het water (6);

VERTICAAL:
1. De haartjes die journalisten voornaam maken (7);
Zouden ze bevallen in de drukkerij? (6);
2. Geen oppassende drank (5);
Paria in een ouderwetse Engelse bezetting (7);
3. Doe kruiperig en kleverig! (4);
Soort plakstift om vogels te vangen (8);
4. Dit voedsel komt op een eiland niet voor (5);
Het zijn gekken die gemelijk zijn (6)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

D F O O H T S N E I D K T
N G I T T E R P N O IJ N S
R E G I R E K O R L A I N
T E E T U P A C E D N E E
U R G P L U B K N E S G F
H K E A O O IJ E F T A B A
C A S M R R P R A D E E C
S A A V A D E A S W K T N
E R R E O K L T N R S G E
B P B G R P F E S S I N W
N S N E R O N IJ G L D E U
O O K E L N P T R E U L O
K O V I I A A T E H I B R
R M U P A R T N I T C P V
M R S L O B A B O A B S S
B E S B N N E K K O H C S

Baobab
Borat
Bras
Bruiloftsdag
Bul
Bulster
Caput
Diensthoofd
Disk
Erfenis
Kongo
Lengte
Onbeschut
Onprettig
Opeen
Pendant
Roker
Rokerig
Rijkelijk
Schokken
Schrijfkamer
Slaap
Spiegeldrager
Spinnenweb
Spraak
Tint
Verplaatsen
Vrouwencafe

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

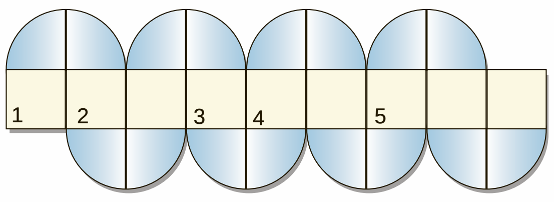

1. Gevierde zangeres; 2. evenals; 3. ooit; 4. deel van een ski-uitrusting; 5. bangerik.

© Puzzelland/111015

SUDOKU

2					5			
		5				2	6	
			3	6			9	1
			6	1		4	3	
	9	1		4	3	8	7	
		7			9			6
	8							2
	5	9			4		1	
4			7				5	8

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

3	7	8	2	4	6	5	1	9
6	4	1	7	5	9	2	8	3
9	5	2	3	8	1	4	7	6
7	6	4	5	3	2	1	9	8
5	8	9	4	1	7	6	3	2
1	2	3	6	9	8	7	5	4
8	1	6	9	2	5	3	4	7
2	3	5	8	7	4	9	6	1
4	9	7	1	6	3	8	2	5

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Speurtocht; 8. vlijt; 11. sla; 12. brij; 13. lee; 14. oh; 16. kar; 18. por; 19. re; 20. tab; 22. kur; 24. wok; 25. rat; 26. emoe; 28. waden; 30. sate; 31. dia; 33. poe; 34. nadir; 36. slip; 37. rein; 38. gazet; 40. oma; 42. sta; 45. eger; 46. praam; 48. erop; 50. dos; 51. kit; 52. lev; 54. god; 55. in; 56. ain; 58. pau; 60. io; 61. alk; 62. zit; 64. are; 66. gera; 67. bevestigen. VERTICAAL: 1. Stoten; 2. es; 3. ulk; 4. raak; 5. ob; 6. cru; 7. hij; 8. ver; 9. le; 10. toeter; 13. lok; 15. ham; 17. ruw; 18. pon; 19. ratio; 21. bod; 23. rapport; 24. weeraal; 25. rad; 27. eiser; 29. do; 30. sante; 32. alt; 34. nis; 35. wagon; 38. geding; 39. zes; 41. ma; 43. arg; 44. opdoen; 46. pin; 47. mep; 49. ooi; 51. kik; 53. vaat; 56. ala; 57. miv; 59. uri; 61. ar; 62. ze; 63. te; 65. eg. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Swingreep; 6. pasklaars; 7. ideeldeur; 8. roeikelen. Verticaal: 1. Zwaardoor; 2. knikkerig; 3. kraandoen; 4. mevrouwel. Anagram: wieg-gewei-Eeuwig; reep-speer-Persen; liessalie-Israël; voer-oever-Corvee; geel-gelei-Eigeel; teen-telen-Nestel; anti-riant-Tirana; laar-oraal-Royaal; ster-stern-Unster; darm-drama-Madera; Gevraagd woord: EPICENTRUM. Woordzoeker: LUCHTVRACHT Puzzelslang: 1. Ugli; 2. insteek; 3. kiwi; 4. interim; 5. meleren. Het sleutelwoord luidde: UITKIEMEN.

‘Slangenbloed’

Deze week een korte mijmering over vreemde, vaak bizarre culinaire ervaringen die in deze wereld de ronde doen en waarbij mij altijd wanneer we het even lokaal houden het consumeren van leguaan en sopi mondongo bijblijft als ‘crisiseten’ omdat de pot in het verleden op het eiland soms niets, maar dan ook helemaal niets anders kon schaften.

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Deze week mocht ik de chef van mijn favoriete Chinese snèk weer begroeten die drie maanden had gelogeerd in zijn thuisland Guangzhou, de provincie nabij metropool Hong Kong. Zodoende kregen wij het over delicatessen die op Curaçao nou niet bepaald gangbaar zijn. Want wat te denken van de bolle ogen van een grote kikvors, een portie ratelslang of een geroosterde rattenstaart? Dit alles zou uit het culinaire sprookjesboek van een kind kunnen komen, maar wordt wel degelijk kraakhelder en smakelijk opgediend.

Een bekend restaurant dat bijvoorbeeld gespecialiseerd is in slangenvlees is Xin Li Zhi Wan in Tianhe waar een oude Chinese traditie in ere wordt gehouden. Immers de consumptie van slangenvlees en daaraan verwante producten gaat in het immense land ver terug in de tijd, ook al omdat geloofd wordt dat hieraan specifieke eigenschappen toe te schrijven zijn die een gunstige uitwerking op het welbevinden hebben. Daarnaast smaakt het vlees uitstekend en dat is maar mooi meegenomen.

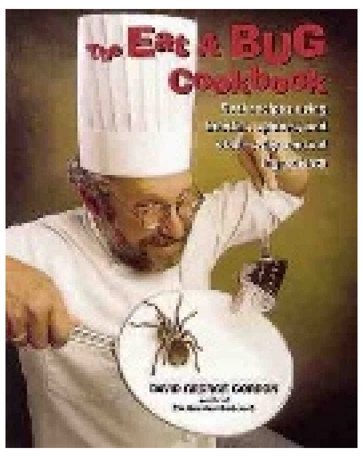

Het bloed en de gal van een slang worden in het algemeen beschouwd als een mannelijk afrosodicum dat populair is bij jong en oud en het wordt ook geacht goed voor de ogen te zijn, de ruggengraat en als een remedie tegen stress en vermoeidheid. Het wordt geserveerd als een cocktail, zuiver bloed of een mixture van bloed en gal op alcoholbasis.

De gemiddelde consument neigt ernaar de inhoud van het glas in één teug achterover te gooien, de echte ‘die hearts’ genieten echter slokje na slokje van het unieke aroma en uiten hun lof over het aparte bouquet. Ik kan dit laatste beamen, want begin jaren zeventig van de vorige eeuw ving ik in de zomermaanden in Andalusië in het moeras ook slangen die door een lokaal restaurant werden afgenomen. Slangenbloed, het heeft iets van een Bloody Mary zonder zout en Tabasco.

In veel winkels in Guangzhou kan de klant flessen lokale rijstwijn kopen met daarin prominent een slang. Deze wijn wordt hoofdzakelijk gedronken voor medicinale doeleinden en je komt er de grens niet mee over, gezien striktere wetgeving en het inzicht dat een dier ook een leven heeft.

Xin Li Zhi Wan houdt het op de menukaart bij twee soorten slangen die de gast ook kan uitzoeken zo hij dit wil. De eerste is de zogenoemde waterslang. Wat aardig nu, die lijkt wel op een paling en smaakt uitstekend met sojasaus en lokale kruiden. De graat wordt verwijderd en het witte vlees is zacht en toch vol van structuur. Nee, het smaakt niet naar kip, je kunt vleermuis ook niet met Angus beef vergelijken. Juist, het is de smaak van gerookte paling.

De tweede slang op het menu komt ook uit het water, dit maal uit zee en geïmporteerd uit Thailand, de zeeluipaardslang. Hierbij wordt deze vette paling eerst vijftien minuten gemarineerd in een saus met zout en peper en daarna dusdanig geroosterd dat deze saus als het ware opgenomen wordt in het delicate vlees. Het gerecht wordt uiteraard gegeten met verse groenten en rijst of bami. Het gerecht in kwestie kan nog worden vervolmaakt met een combinatie van verschillende kruiden en specerijen waaronder knoflook, sesamolie en chilipeper samen met hazelnoten, dadels en spare ribs. Dit al naar gelang de wens en beurs van de klant.

Van paling naar insect lijkt misschien een grote stap, maar het eten van deze nietige kruipers neemt nog steeds in populariteit toe. Zo verschenen er reeds in 1998 twee kookboeken inzake het bereiden van insecten namelijk ‘The Eat-A-Bug Cookbook’ van David Gordon en ‘Man Eating Bugs’ van de auteurs Peter Menzel en Faith D’Alusio. Vooral dit laatste boek is interessant door het gevarieerde aanbod van voedzame maaltijden waarvoor de samenstellers hun inspiratie opdeden in een dertiental landen.

Zo staat er de bereidingswijze in van de Theraphosa blondi. Dat is een tarantula, een grote spin die vogeltjes eet. Verder is er aandacht voor bijvoorbeeld de stinkkever, maden, zijderupsen en schorpioenen. D’Alusio geeft de beginnende insecteneter nog een belangrijk advies mee. ‘Het is beter te beginnen met sprinkhanen of kevers die je heerlijk krokant kunt bakken of roosteren en nog niet met wormen die nogal taai zijn. Ook krekels zijn er meer voor de gevorderden.’

En waar hebben we het nu eigenlijk over? In de praktijk eet iedereen onwetend vrijwel dagelijks al insecten. Zo geeft de Amerikaanse Food and Drug Administration als richtlijn aan dat er in de pot pindakaas tot 56 insectendeeltjes gevonden mogen worden, 60 deeltjes bladluis in 31/2 ons bevroren broccoli en 2 à 3 larven van de fruitvlieg per 200 gram tomatensap.

Eet smakelijk!

KOOK MEE MET MAY

Roergebakken varkensvlees met lente-uien, gember en sojasaus

250 gram varkenshaas
2 grote lente-uien
1 flink stuk gember, geraspt
2 tenen knoflook, fijn gehakt
4 eetlepels gewone olijfolie
2 theelepels rijstwijn
2 eetlepels lichte sojasaus
Marinade voor het vlees:
2 theelepels suiker
1 eetlepel lichte sojasaus
2 theelepels rijstwijn
2 theelepels maizena
Voor de saus:
2 theelepels donkere sojasaus
vers gemalen zwarte peper, naar smaak
beetje suiker

De marinade voor het vlees mengen. Het vlees heel dun snijden en 30 minuten in de marinade leggen.
De lente-uien in 4 cm lange stukjes snijden.
De wok verhitten en dan de olie, hierin de lente-uien met de gember en de knoflook, 1 minuut roerbakken. Het varkensvlees met marinade toevoegen en op een hoog vuur 2 minuten roerbakken.
De wijn en de sojasaus langs de rand van de wok toevoegen.
Afmaken met de ingrediënten voor de saus.

Direct serveren met witte rijst en groenten.

Voor 2 personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Lindemans Bin 50 Shiraz

Druifsoort:	Shiraz
Streek:	Zuid-Australië
Kleur:	Diep paarsrood
Geur:	Kruidig met donkere bessen en vanilla
Smaak:	Bessen, cacao en peper met zachte tannines

Een prachtige Shiraz voor deze Oosterse specialiteit. Met de invloed van de gember en sojasaus, hebben we een wijn nodig die genoeg fruitigheid bevat om deze te kunnen weerstaan. Dat zal deze Shiraz zeker doen zonder het vlees te overheersen.
Het fruit voor de BIN-series van Lindemans komt uit de beste streken van Australië. Hierdoor kunnen zij de garantie bieden wijnen van constant hoge kwaliteit te produceren. Ze zijn niet afhankelijk van een enkele streek. Deze Shiraz is zacht en soepel met een typische bessensmaak die heerlijk combineert met kruiderij en hints van vanilla. Een prachtige wijn voor de kruidige invloeden van het gerecht van de week.

LICORES MADURO

Santé

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt

Reef Care Curaçao
KUIDA REF KORSOU
Alarmnummer tel.: 569-2099
(24 uur bereikbaar)

Het genot van wijn

De wijnwereld, andere streken

Wie had gedacht dat wanneer we het over de rest van de wereld hebben, er zoveel variëteit is! Zo ziet u wel hoeveel er te beleven valt in die schitterende wereld van de wijn. Toen ik begon met de ‘andere streken’ dacht ik dat we hiermee twee à drie weken bezig zouden zijn. Maar hier gaan we dan, de vijfde week. Wel bijna klaar hoor, maar toch nog wat over een paar andere interessante ontwikkelingen in landen waar u niet zoveel over hoort!

Tekst: Licores Maduro

Even naar het Verre Oosten, China! Er wordt al heel lang wijn gemaakt in dit land. De wijnen waren traditioneel van rijst, druiven en andere vruchten gemaakt en de smaak is wat zoeter. Maar voornamelijk door de economische vooruitgang zijn veel Chinezen wijnbouw en wijn van druiven gaan ontdekken. China heeft de potentie en is al onderweg om de grootste wijnmarkt te worden van de wereld. Door deze groeiende vraag is men gaan ontdekken dat ook China in bepaalde streken de ideale bodemsoort en het ideale microklimaat heeft om wijn te produceren.

Eind jaren negentig begon men al met het aanplanten van een enorm aantal moderne druivensoorten. Soms de vreemdste selecties, zoals de Ugni Blanc, Colombard en Cinsaut. Maar het is vooral een periode van experiment wat in de toekomst gaat werken. De Chinese wijnautoriteiten hebben drie jaar lang met wijnbouwers onderhandeld en in 2005 hebben zij nieuwe strengere regels geïntroduceerd om de wijnindustrie te reguleren en te controleren. Het gaat voornamelijk om regels omtrent wijnbouw en wijnbereiding. Ik had het er met een collega over en wie weet wat we over 10 à 15 jaar in de schappen vinden. Welicht is een flesje Sauvignon Blanc uit China dan iets heel normaals geworden. Vind ik wel grappig om over na te denken.

We zijn er bijna! Volgende week verlaten we China. Heeft u weleens van Tannat gehoord? Daarvoor reizen we naar Zuid-Amerika. Maar dat wordt pas volgende week.

Ik wens u een prettig weekend vol wijnplezier!

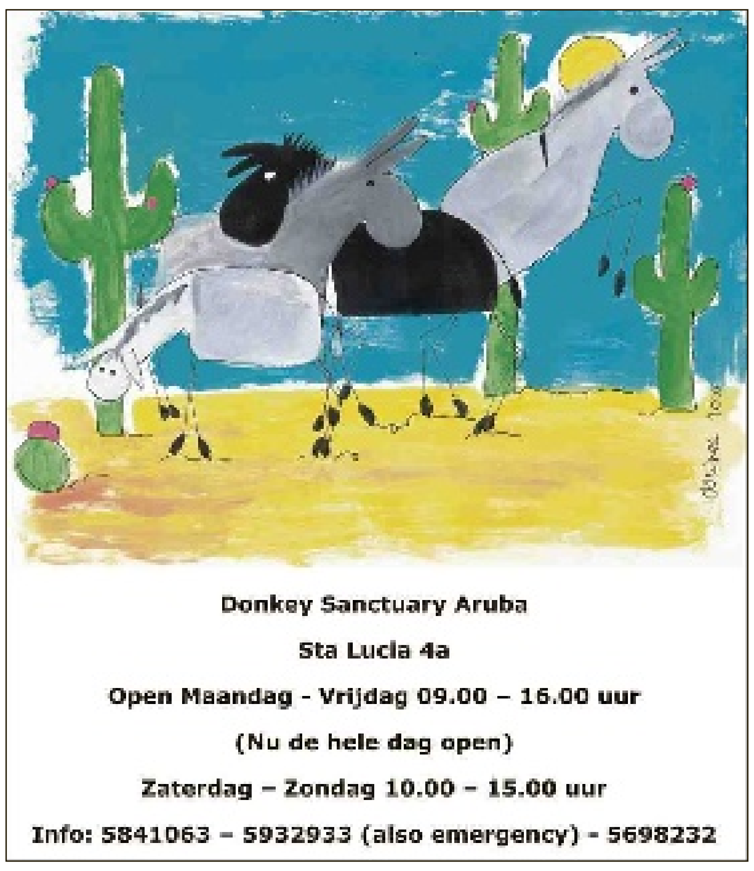

ÑAPA Business

15 oktober 2011

Collega's:

Vrienden of vijanden?

Onder collegialiteit verstaat men de relatie die er is tussen collega's. En collegialiteit houdt in dat collega's elkaar helpen en ondersteunen wanneer het nodig is. Het betekent ook dat collega's rekening houden met elkaars behoeften en belangen, waardoor er een positieve bijdrage geleverd wordt aan de werksfeer. Collegialiteit houdt in het kort in: het respect dat collega's voor elkaar opbrengen.

Tekst: Judice Ledeboer

Laten we eens gaan kijken naar het begrip 'collega'. Collega's (formeel is het meervoud çollegae') zijn personen die zijn verenigd om een gezamenlijk doel te bereiken. In een ziekenhuis zijn alle personeelsleden collega's van elkaar, van de bewaker tot de specialist, want iedereen heeft het doel voor ogen om zieken te verzorgen en beter te maken. Bij een bank zijn ook alle medewerkers 'collega's' van elkaar, van de baliemedewerkster tot de hoogste leidinggevende, want het doel is het bewaken van gelden in de breedste zin van het woord. Het woord 'collega' wordt ook gebruikt om te laten zien dat een persoon hetzelfde beroep uitoefent als de ander. Men hoeft dan niet bij hetzelfde bedrijf te werken.

Bij collegialiteit staat het respect voor elkaar voorop. Iedere collega heeft zijn eigen capaciteiten en die dienen door anderen te worden gerespecteerd. Dat lijkt heel logisch, maar het komt helaas veel te vaak voor dat collega's onderling geen respect voor elkaar hebben. Ze troeven elkaar af, roddelen over elkaar en anderen, bedreigen elkaar, bedriegen elkaar en er zijn mensen die elkaar niet eens groeten. Wat is er aan de hand met de mensen die geacht worden samen een doel te bereiken, maar elkaar het leven zuur maken? Waar is de collegialiteit bij die mensen?

Collegialiteit verschilt per organisatie. Het hangt af van de geschreven en ongeschreven regels van de werkomgeving hoe collega's met elkaar omgaan. Het uitgangspunt moet altijd 'handelen vanuit respect en fatsoen' zijn. Eigenlijk zou men daar niet eens over moeten nadenken, want ieder wel opgevoed mens heeft fatsoen in zich en weet zich te gedragen tegenover andere mensen en zijn collega's. De realiteit is echter anders. Fatsoensnormen worden zonder enig gevoel van schaamte overschreden en als er iets gezegd wordt over het gedrag van iemand die zich ronduit onfatsoenlijk of 'tegen de gedragsregels van het bedrijf gedraagt, volgt er als reactie een grote mond (soms zelfs met stemverheffing, dat als bedreigend bedoeld is en dikwijls ook als bedreigend ervaren wordt).

Collegialiteit komt er in het kort op neer dat men collega's helpt wanneer dat nodig is, dat men bereid is om werk van collega's over te nemen, dat men ziet wat collega's nodig hebben om hun werk goed te kunnen uitvoeren en dat men interesse toont in het werk en de collega als persoon.

In de praktijk gebeuren er echter heel andere zaken en dat stagneert de samenwerking en het bereiken van het doel van het bedrijf of de instelling. Een collega helpen wanneer dat nodig is, lijkt een heel normale manier van samenwerken, maar toch ervaren veel werknemers dat zij geen of niet voldoende hulp ontvangen om hun werk goed te kunnen uitvoeren. Natuurlijk snijdt het mes altijd aan twee kanten. Als iemand geen hulp vraagt, weten anderen niet wat de behoefte is. Een goed voorbeeld is het vragen van hulp als een deadline gehaald moet worden, en de werknemer nog informatie nodig heeft van een andere afdeling. Die informatie is reeds weken geleden opgevraagd en de medewerkers van de andere afdeling reageren niet op e-mails van degene die informatie nodig heeft. Duidelijk aangeven wat het belang is dat die informatie gegeven wordt en de gevolgen van het niet geven is een eerste vereiste. Als ook daar niet op gereageerd wordt is het noodzakelijk om het 'hogerop' te gaan zoeken. Bij de manager. En dan moet men maar hopen dat de betreffende manager voldoende gezag, inzicht en capaciteiten heeft om de stroom weer op gang te laten komen zodat de betreffende werknemer zijn rapport kan afmaken. Dit voorbeeld is een duidelijke vorm van niet-collegiaal werken. Dit voorbeeld komt veel voor en het is te triest voor woorden dat dit gebeurt. Waar zijn de verantwoordelijkheden van de medewerkers? Mensen realiseren zich niet dat hun incompetentie van invloed is op de voortgang van zaken binnen een bedrijf. Het heeft te maken met gedrag. Men mist verantwoordelijkheid, wilskracht en daadkracht. Dit gedrag geeft bedrijven een slecht imago en in tijden van crisis kan een bedrijf zich dat niet permitteren.

Competenties

Bij collegialiteit komen nog een paar competenties naar voren die werknemers behoren te hebben. Inlevingsvermogen, flexibiliteit, anticiperen en tact. Onder inlevingsvermogen wordt verstaan dat de persoon goed moet kunnen luisteren en opvattingen of vragen, standpunten en situaties van collega's moet kunnen begrijpen. Hij moet zich kunnen 'inleven' in de situatie. Dan pas begrijpt hij het knelpunt als dat er is. Flexibiliteit is nodig om zich aan te kunnen passen aan andere en veranderde omstandigheden. Starheid komt vaak voor uit onzekerheid en onkunde. Die starheid is een soort muur die iemand om zich heen zet. Lastig om met mensen te werken die starheid vertonen. Collegialiteit is dan dikwijls ver te zoeken. En dan de competentie anticiperen inzake collegialiteit. Dit houdt in dat iemand in staat is om verhoudingen tussen zichzelf en collega's te kunnen inschatten. Kan ik hem rechtstreeks aanspreken op iets wat niet goed gegaan is? Zou hij het prettig vinden als ik mijn hulp aanbied? Zal ik hem nu storen of wachten tot het einde van de middag? Collegialiteit vraagt dan ook veel tact, want het is heel belangrijk om je collega te vriend te houden. Collega's brengen tenslotte uren per dag met elkaar door en over het algemeen kiezen mensen hun collega's niet zelf uit.

Te veel collegialiteit is ook weer niet goed, want dat gaat ten koste van eigen werk. Natuurlijk is het heel aardig als iemand de hele dag anderen 'helpt', maar wanneer doet hij dan zijn eigen werk? Blijft dat liggen? Het komt ook voor dat collega's elkaar de hand boven het hoofd houden. Dan is men niet goed bezig, want daarmee worden anderen te kort gedaan. Een collega die altijd te laat komt en vroeg naar huis gaat is niet collegiaal. De manager moet daar direct iets aan doen en als de manager daar niets aan doet doet hij de andere medewerkers ook te kort. Dat leidt tot een slechte werksfeer en het gezag van de manager lijdt daar onder. Collegialiteit betekent niet dat men zich altijd moet schikken. Het gaat eigenlijk om het vinden van een balans tussen eigen belangen en die van collega's met inachtneming van de normale omgangsregels.

En hoe ontwikkelt men een collegiale werkhouding? We hebben het al over tact gehad. Tact wordt in het algemeen gedefinieerd als een 'gevoel voor hetgeen in een situatie passend is' en 'bekwaamheid om in het maatschappelijk verkeer op de juiste, gepaste of gewenste wijze op te treden'. Tact is een deugd (volgens Wikipedia). Helaas komt het geregeld voor dat mensen geen 'tact' hebben. Dat zijn de 'botte boeren' die over gevoelens van anderen heen walsen, die geen empathie kunnen opbrengen voor een ander of een situatie die er is en die dan doen alsof ze er niets aan kunnen doen dat ze tactloos zijn. Iemand zonder tact reageert meestal kortaf, beledigt anderen en loopt zelfs weg terwijl hij zijn schouders omhoog trekt als 'het kan me niets schelen, zoek het maar uit' en 'zo ben ik nou eenmaal'. Zoals eerder gezegd is tact kunnen tonen een competentie. Het tonen van tact is vooral belangrijk in gespannen situaties, bij irritaties en conflicten. Op basis van inzicht, een goede communicatie en een beetje 'sussend' is iemand die tact heeft in staat om een situatie niet uit de hand te laten lopen.

Een collegiale werkhouding is ook het tonen van interesse. Hoe gaat het met het project? En ook het vragen naar persoonlijke zaken zoals 'Hoe gaat het met je kinderen' geeft de ander het gevoel dat er belangstelling is. Natuurlijk is het geven van complimenten over de manier hoe bepaalde werkzaamheden zijn gelopen ook een vorm van collegialiteit.

Roddelen

En dan de communicatie onderling. Het is heel on-collegiaal om over andere collega's te praten als ze er zelf niet bij zijn. Dit heet roddelen en roddelen leidt tot stemmingmakerij en dat heeft altijd een slechte invloed op de werksfeer. Als er problemen zijn met een collega moet daarover gepraat worden. Veel mensen hebben daar moeite mee. Iemand aanspreken over iets wat als zeer onprettig wordt ervaren wordt weinig gedaan. Via via horen mensen dat er zaken niet goed lopen. Het kwaad is dan eigenlijk al geschied. Indien er problemen zijn moeten die zo snel mogelijk worden opgelost voordat die problemen een eigen leven gaan leiden. Bij bedrijven zijn daar de regels dikwijls niet duidelijk over. Hoe om te gaan met problemen op de werkvloer moet zeker meer aandacht hebben, maar dit soort zaken staan op Curaçao nog in de kinderschoenen.

En dan de kwestie 'tijd'. Hoewel iedereen met een horloge loopt, komen veel werknemers nog steeds te laat op hun werk. Schaamteloos komen mensen een uur te laat op kantoor en als de manager daar niets van zegt zal dat gedrag ook niet veranderen. Collega's kunnen hier heel geïrriteerd van raken, maar laten dat vaak niet direct blijken. Te laat komen en eerder weggaan of lang wegblijven tussen de middag is on-collegiaal. Dit is een zaak die door de manager moet worden aangepakt om onrust en irritatie te voorkomen.

Waarom is een collegiale werkhouding belangrijk? Het antwoord is duidelijk. Met plezier werken hangt voor een groot deel af van de collega's met wie men dagelijks te maken heeft. Men brengt waarschijnlijk meer tijd met collega's door dan met de eigen partner, kinderen en vrienden. Vooral als het werk veel eist van de werknemers is collegialiteit belangrijk. Bij sollicitaties wordt er altijd gekeken of iemand collegiaal is, hoewel dat niet te zien is aan iemands mooie bruine ogen die heftig 'ja' knikt als het hem gevraagd wordt. De praktijk zal het uitwijzen. Mensen die niet collegiaal zijn zullen op den duur gemeden worden. De mens is tenslotte een kuddedier en binnen de kudde moet men op elkaar kunnen vertrouwen en vooral goed kunnen samenwerken.

Collegialiteit is echter niet vanzelfsprekend. Men verwacht het van elkaar. Een barst in de collegialiteit is er snel, want door een verschil van mening, irritatie of een andere kwestie die de gemoederen tot hoge hittes kan brengen kan de sfeer van het ene op het andere moment veranderen. Transparantie en openheid en een excuus als men zich heeft laten gaan door iemand onheus te hebben aangesproken of iets dergelijks kan de situatie redden. Op het werk heeft men te maken met allerlei verschillende mensen met hun eigen karakters, ervaringen en gedrag. Iedere persoon in een organisatie is belangrijk, ieder met zijn eigen werkzaamheden die hij op de best mogelijke manier dient uit te voeren. Beleid op het gebied van omgang met elkaar op de werkvloer geeft duidelijkheid aan iedereen. Ook dat is collegiaal.

Business Agenda

Curaçao

19-28 oktober: ICC workshops
Innovatie Centrum Curaçao organiseert deze maand diverse workshops. Thema's onder meer: duurzaamheid, het opstarten van innovatieprocessen, innovatie en intellectuele eigendom en 'design thinking'.
Meer informatie over data en tijden, de inhoud van de workshops, sprekers en inschrijving: http://www.mkbadviescuracao.com/

Aruba

4 november 2011: Annual Corporate Gala Dinner
Gala-avond met gastspreker Roberto Giannetti da Fonseca, dinner en dance. Er zal een boeiend onderwerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets zijn nu al verkrijgbaar bij ATIA, via de website of de facebook page.
Plaats: Hyatt Ballroom
Tijd: 19.30 - 00.30 uur
Entree: 175 florin per persoon
Muziek: Robert y Su Solo Banda Show
Meer informatie: bellen met nummer 5827593, www.atiaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of e-mail rsvp@atiaruba.org

Internationaal

20 oktober: Caribbean Media Marketplace
Een CTO event te Montreal, Canada
Contact: CTOny@caribtourism.com

25-29 oktober: Flavors of the Caribbean
Een CTO event in Miami waar kleuren, cultuur en unieke vakantiebestemmingen samen komen. Op het programma staan onder meer: Meetings & Incentives Showcase (25, 26 oktober), Rum and Rhythm (28 oktober) en Caribbean Travel & Cultural Fair (29 oktober).
Contact: CTOny@caribtourism.com

26 oktober: CSR Communication Conference
NGO's, consumenten en andere stakeholders zijn beter geïnformeerd, invloedrijker en kritischer dan ooit. Zakelijke communicatie moet daarom CSR bevatten. Het belangrijkste thema van deze conferentie is dan ook hoe CSR effectief gecommuniceerd kan worden. Doel is om deelnemers inzicht te geven in CSR & communicatie en trends en de mogelijkheid te bieden om te netwerken.
Locatie: Amsterdam
Contact: contact@csr-communication-conference.org
Meer informatie: www.csr-communication-conference.org

26-27 oktober: The Buttonwood Gathering
De wereld maakt een verschuiving door in de balans op financieel, economisch en politiek gebied van de ontwikkelde landen naar opkomende markten onder leiding van China. The Buttonwood Gathering is het vlaggenschip van het evenement van The Economist op financieel en economisch gebied. Leiders uit de financiële en economische wereld komen bijeen om de uitdaging hoe de wereldeconomie een evenwichtige basis te geven te lijf te gaan.
Locatie: New York
Contact: buttonwoodevent@economist.com
Meer informatie: www.buttonwood.economist.com

2-4 november: 6th Tourism Human Resources Conference
Een CTO event op Barbados
Meer informatie: www.OneCaribbean.org
Contact: CTObarbados@caribtourism.com

6 november: CTO European Marketing Forum
Een CTO event in Londen
Contact: Veronica St. Louis - vstlouis@caribtourism.com

4-7 november: Green Build
De missie van dit jaarlijkse evenement is de manier waarop gebouwen en gemeenschappen gebouwd en beheerd worden te veranderen naar een meer milieuvriendelijke en sociaal verantwoordelijke, gezonde en welvarende omgeving die de kwaliteit van leven verbetert.
Locatie: Toronto, Canada
Meer informatie: http://www.greenbuildexpo.org/Home.aspx

16-17 november: Global Energy Now!
Duurzaamheidsconferentie Global Energy Now! met als thema 'Duurzaamheid in beweging'.
De conferentie staat voor ontdekken, beleven, inspireren, innoveren, netwerken en (internationale) samenwerking. Met sprekers uit binnen- en buitenland, debatten, een breed scala aan onderwerpen, de inspiratie-plaza met stands, workshops, het buitenprogramma met bezoek aan duurzaamheidsprojecten en met het jongerenpaviljoen belooft Global Energy Now! een succes te worden.
Meer informatie: www.globalenergynow.nl

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Welke rol binnen de sociale media?

Slimme mensen begrijpen hoe sociale media hen kunnen helpen om hun bedrijf of organisatie op de kaart te zetten en relaties op te bouwen met klanten, de media, analisten en alle andere belanghebbenden. Maar ook hun persoonlijke 'merk' kunnen ze op deze manier een flinke boost geven. Door deel te nemen aan sociale netwerken werkt u aan een netwerk dat u vandaag, morgen en de rest van uw leven kan helpen. Het is daarom belangrijk een sterk persoonlijk merk neer te zetten. Zeker in deze tijden, waar bijvoorbeeld op Curaçao en Aruba gemiddeld negen kandidaten voor een vacature zijn en bedrijven extra kritisch zijn omtrent uw toegevoegde waarde.

Tekst: Bob Harms

Dan Schawbel, sociale media-specialist en schrijver van 'Me 2.0: Build a Powerful Brand to Achieve Career Success', stelt dat het van het allergrootste belang is om zowel waardevol als zichtbaar te zijn. Dankzij sociale media heeft u daarvoor alle troeven in handen. www.managersonline.nl citeerde de vijf rollen door Schwabel geïdentificeerd.

Schwabel stelde een lijst op van vijf mogelijke rollen die u kunt spelen:

1. Boodschapper
Hoe brengt uw onderneming haar boodschap naar buiten zonder groot marketingbudget? Via sociale mediasites, zoals Twitter, Facebook en LinkedIn, kunt u persberichten en andere bedrijfsinformatie snel en gratis verspreiden. Als werknemer kunt u uw eigen virale campagne lanceren door uw collega's erbij te betrekken. Ook zij hebben hun eigen netwerk en zo verspreidt de boodschap zich nog verder.

2. Zegsman
Iedere onderneming heeft minstens één officiële zegsman, vaak de CEO, marketingdirecteur of een of meer productdeskundigen. Dankzij sociale media kan iedereen fungeren als zegsman. Het kan zijn dat het bedrijfsbeleid bepaalt dat u geen agressieve online-acties mag voeren, maar zolang uw berichtgeving transparant is en u redelijk bent, zal uw bedrijf er niets op tegen hebben. Op deze manier kunt u positieve berichten over uw onderneming naar buiten brengen en eventueel journalisten benaderen die via sociale netwerken op zoek zijn naar informatie of hen van ideeën te voorzien. In samenwerking met uw PR-afdeling kunt u zo informatie verspreiden over producten, diensten en visie. In ruil hiervoor wordt u een gewaardeerde speler, zowel binnen als buiten uw onderneming.

3. Servicemedewerker
In sommige bedrijven kunnen medewerkers via Twitter vragen van klanten beantwoorden en klachten afhandelen. U hoeft niet op de klantenservice te werken om uw klanten en bedrijf te kunnen helpen. U communiceert sowieso al via sociale media, dus waarom zou u niet reageren als u een (potentiële) klant tegenkomt die een vraag heeft? Het is een prima kans om een relatie op te bouwen tussen u, de klant en uw bedrijf.

4. Verkoper
Bedrijven die flink hebben moeten bezuinigen moeten nieuwe manieren vinden om de winst weer te verhogen. Een manier om dit te doen is nieuwe klanten binnenhalen, en dat kan ook gedaan worden door medewerkers die niet op de afdeling Sales werken. U kunt op uw sociale netwerken en blogs vermelden wat u doet voor uw bedrijf en uw netwerk van potentiële klanten aanspreken. Mensen kopen vaak op basis van vertrouwen en 'gunnen', maak daar gebruik van.

5. Bewaker
Over producten, bedrijven en mensen wordt nu eenmaal gepraat online, of u dat nu leuk vindt of niet. U kunt uw onderneming helpen door een Google alert in te stellen voor de bedrijfsnaam. U doet het waarschijnlijk toch al voor uw eigen naam. Kleine moeite dus. Ook kunt u het internet en sociale netwerken afspeuren om te kijken wat er zoal gezegd wordt over het bedrijf. Als u weet wat er de ronde doet, kunt u er des te sneller op reageren en het merk veilig stellen.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

'Getting Things Done'

'Getting Things Done' is de sleutel tot prettig en efficiënt werken zonder stress. Laat dingen niet liggen tot uw inbakje een onoverzichtelijke hoop papieren is en uw hoofd vol zaken zit die u niet mag vergeten, maar regel ze nu!

David Allen laat in dit boek zien hoe u uw privéleven en werk met eenvoudige hulpmiddelen zo kunt organiseren, dat in één oogopslag duidelijk is wat u wanneer kunt doen. Zo kunt u altijd gemakkelijk beslissen wat op dat moment de nuttigste tijdsbesteding is.

Het idee van Allen is simpel: uw vermogen om productief te zijn is recht evenredig aan uw vermogen om te ontspannen. Alleen als uw hoofd leeg is en uw ideeën georganiseerd zijn, kunt u productief zijn zonder stress en uw creativiteit laten werken.

Dit boek is een praktische training om uw leven prettig en efficiënt in te delen. David Allen leert u:

- de keuze te maken om iets direct te doen, het uit te stellen of te delegeren en zo uw inbakje leeg te werken;
- doelen te stellen en doelgericht te blijven als de situatie verandert;
- projecten te herkennen en te plannen;
- uw e-mail en papierwerk te organiseren;
- u prettig te voelen als u iets niet doet.

David Allen is algemeen directeur van David Allen & Co en heeft meer dan twintig jaar ervaring als managementconsultant, executivecoach en opleider. Hij wordt een van 's werelds meest invloedrijke denkers genoemd op het gebied van productiviteit.

Artikelen van zijn hand zijn verschenen in Fast Company, Fortune, de Los Angeles Times en vele andere publicaties. 'Getting Things Done' is de tweede, geheel herziene druk van 'Doe het nu!'

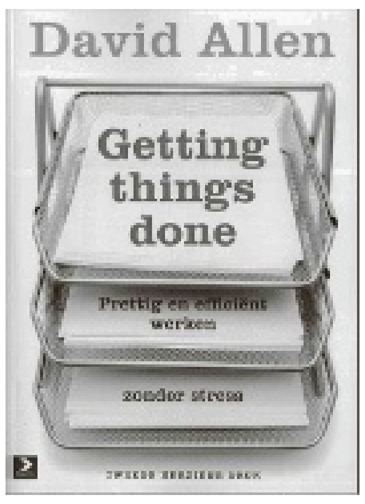

Titel: Getting Things Done - Prettig en efficiënt werken zonder stress
Auteur: David Allen
Uitgever: Academic Service
EAN: 9789052616261

Analyse

Woede over hebzucht neemt toe

De protestactie van ontgoochelde jongeren in het financiële hart van New York legt een groeiende woede bloot over de stijgende ongelijkheid en aanhoudende werkloosheid in de VS.

Het Occupy Wall Street-protest op Liberty Plaza in Manhattan vertoont gelijkenissen met de zitstakingen van arbeiders in de Amerikaanse auto-industrie van de jaren 30, de tegencultuur uit de jaren 60 en recenter met de Arabische lente. De protesten hebben zich intussen verspreid naar meer dan twintig grote steden in de Verenigde Staten als Los Angeles en Atlanta.

Het is nog te vroeg om te oordelen of Occupy Wall Street de aanzet vormt voor een sociale beweging die decennia van neoliberaal beleid, belastingverlagingen en besparingen in de openbare sector wil terugdraaien. Feit is dat het protest een gevoelige snaar heeft geraakt bij de miljoenen mensen die niet profiteerden van de laatste bloeiperiode in het land.

"Occupy Wall Street weerspiegelt een wijdverspreide woede dat de economie slechts werkt voor een heel kleine groep", verklaart Robert Borosage, codirecteur van Campaign for America's Future, een progressieve denktank in Washington.

Verloren jaren
De woede valt af te lezen in twee van de slogans die de demonstranten gebruiken: 'De banken werden gered, wij zijn de pineut' en 'Wij vertegenwoordigen de 99 procent'. Ze pikken het niet dat de regering de grootste banken van het land 787 miljard dollar steun toestopte na de financiële crisis van 2008, terwijl de armen en de middenklasse aan hun lot worden overgelaten. Jonge afgestudeerden zitten bijvoorbeeld opgezadeld met tienduizenden dollars aan studieschulden en moeten terug bij hun ouders intrekken omdat ze geen baan vinden.

Terwijl Wall Street poen schepte, beleefde de middenklasse 'een verloren decennium' in de eerste tien jaar van deze eeuw, zoals de Harvard-econoom Richard Freeman het omschrijft. Het inkomen van middenklassegezinnen begon te stagneren in de jaren 70. Maar vorig jaar viel hun gemiddeld inkomen terug tot 49.445 dollar in vergelijking met 53.164 dollar in 2000, aldus het Amerikaanse Censusbureau.

Werkloosheid
Netto kwamen er zelfs geen banen bij in deze periode. Met 14 miljoen werklozen zitten de VS op hetzelfde aantal als tijdens de Grote Depressie. Officieel bedraagt de werkloosheid 9,1 procent, maar het aantal werklozen verdubbelt bijna als je de mensen meetelt die actief naar werk zoeken en deeltijdse werkkrachten die een voltijdse baan zoeken. De werkloosheidsgraad onder jongvolwassenen met een middelbare schooldiploma bedroeg het voorbije jaar gemiddeld 21 procent. Voor universitair geschoolden is dat 9,6 procent.

Op Liberty Plaza klaagt de 23-jarige Gillian Cipriano dat ze geen werk vindt na het behalen van haar diploma verpleegkunde bijna een jaar geleden. Met strenge besparingen dwingt de regering openbare en private ziekenhuizen om minder personeel te werven, legt ze uit. Haar vrienden hebben kleine baantjes in openbare scholen omdat er geen vacatures voor leerkrachten zijn.

"Als de regering de miljarden voor de mensen had gebruikt in plaats van voor de banken, kon ze leerkrachten werven, geld besteden aan openbare ziekenhuizen, en de werking van politie en brandweer bekostigen", meent Cipriano.

Vakbonden
Occupy Wall Street kreeg een enorme boost toen verschillende machtige vakbonden zich achter de protesten schaarden. Tienduizenden gedelegeerden en sympathisanten demonstreerden op 5 oktober nabij een federale rechtbank in Manhattan en trokken daarna naar Liberty Plaza.

De honderd tot tweehonderd betogers van Occupy Wall Street die hier hun tenten hebben opgeslagen en de honderden anderen die overdag aanwezig zijn, verblijven sinds 17 september op Liberty Plaza. Aanvankelijk kon hun actie op weinig aandacht rekenen en werd er in de media zelfs lacherig over gedaan. Maar toen de politie pepperspray gebruikte tegen enkele jonge vrouwen, was de nationale aandacht er plots wel. Ze wonnen de harten van links in de VS. Later zorgde de arrestatie van zevenhonderd betogers op Brooklyn Bridge 1 oktober voor een nieuw elan.

De betogers zijn niet van plan op te geven, maar ze beseffen dat koud weer of een grootscheeps politieoptreden hen uiteindelijk uit het park kan drijven. Voorlopig blijven ze in hun zelfgebouwde stad, waar ze tweemaal per dag een algemene vergadering houden.

"Het is moeilijk te zeggen wat het uiteindelijk zal opleveren", zegt Mark Bray, een 29-jarige student die wil promoveren in de Europese geschiedenis. "We proberen ons een betere democratie voor te stellen. Het belangrijkste is dat het model van onze beweging participatief en inclusief is."

'Amerikaanse droom voorbij'

De zeventienjarige Matt Parica is er sinds de eerste dag van het Occupy Wall Street-protest bij. "Ik heb jaren gewacht op een actie als deze waarbij mensen eindelijk een vuist maken tegen de hebzucht", legt hij uit.
Sinds 17 september pendelt de student tussen Liberty Plaza in het financiële district van Manhattan en Maywood (New Jersey), waar hij bij zijn ouders woont. Hij combineert zijn politiek activisme met muziekstudies aan het Bergen Community College. Zijn vriendin en studiegenote, Mariel Moshiri, vergezelt hem.

Ze vinden net als de andere betogers dat het Amerikaanse politieke systeem corrupt is en de belangen dient van een zeer kleine groep die ongelooflijk rijk is geworden door te speculeren met andermans geld. "De mensen die al het geld bezitten, willen het houden", verklaart Parica. "En de mensen die alle macht in handen hebben, willen die niet afstaan. Maar dat is onhoudbaar."

Geen hoop
Hij is bezorgd over de groei van de financiële sector binnen de Amerikaanse economie nu de globalisering en het verhuizen van banen naar lageloonlanden de productie in de VS verder uithollen. "De mensen in Wall Street verdienen geld door te verhandelen, niet door te produceren."

"Veel van de mensen hier aanwegig zijn arm", verklaart Moshiri. "Ze hebben geen hoop."
"De Amerikaanse droom is voorbij", besluit Parica. "We zijn de eerste generatie jongeren die niet kunnen verwachten dat ze het beter zullen hebben dan hun ouders."

Recht

De benadeelde partij in het strafproces

Enkele weken geleden heb ik aandacht besteed aan het slachtoffer in het strafproces. In dat artikel kwam naar voren dat het Openbaar Ministerie de instantie in onze democratische rechtsstaat is, die namens de maatschappij, en daarmee ook namens het slachtoffer, een verdachte van een strafbaar feit voor de rechter brengt.

Tekst: Pascale Dingemanse

Het Openbaar Ministerie heeft een vervolgingsmonopolie en per strafzaak een zelfstandige beslissingsbevoegdheid om al dan niet tot vervolging over te gaan. Die bevoegdheid is een uitvloeisel van het op Curaçao geldende opportuniteitsbeginsel. Als slachtoffer heb je aldus geen directe inspraak in wat er met de verdachte gaat gebeuren en evenmin een eigen rol in het strafproces. Want, zelfs indien de strafzaak voor de rechter wordt gebracht, kan het zo zijn dat het slachtoffer slechts als toehoorder aanwezig mag zijn en verder niets zal worden gevraagd.

Dat is anders wanneer het slachtoffer aantoonbare schade heeft geleden. Als dat zo is, dan kan het slachtoffer zich namelijk als benadeelde partij voegen in het strafproces. Dan wordt er in het strafproces als het ware tevens een klein civiel proces gevoerd. De strafrechter beslist dan gelijktijdig met het strafrechtelijk oordeel over de verdachte of en hoeveel schadevergoeding er aan het slachtoffer moet worden toegekend.

Het als benadeelde partij voegen in een strafzaak heeft als voordeel boven het aanspannen van een aparte civiele schadevergoedingsprocedure, dat het proces doorgaans sneller is afgewikkeld en het voor het slachtoffer geen kosten (in de vorm van te betalen griffierechten) met zich meebrengt. De restricties zijn echter dat de vordering niet hoger mag zijn dan Naf. 50.000 en de vordering evenmin ook al bij de civiele rechter mag zijn aangebracht. Ook hanteert de strafrechter de algemene regel dat de vordering van zodanige 'eenvoudige aard' moet zijn dat deze zich leent voor het strafproces.

Met andere woorden, bent u slachtoffer geworden van vernieling van uw auto en kunt u de factuur overhandigen van de reparatiekosten van de auto, dan zal de rechter deze vordering doorgaans bestempelen als 'van eenvoudige aard' en toewijzen (natuurlijk mits de verdachte ook voor vernieling van uw auto wordt veroordeeld). Bent u echter slachtoffer geworden van mishandeling en uw ziektekostenverzekering heeft inmiddels de ziekenhuiskosten betaald, dan wordt het lastiger. Een vordering op grond van immateriele schade is dan nog steeds wel mogelijk, maar voor de strafrechter al minder gemakkelijk vast te stellen. Een risico dat u dan als benadeelde partij niet-ontvankelijk wordt verklaard omdat de vordering van niet-eenvoudige aard is, ligt dan op de loer. Het is aldus van belang de vordering goed te onderbouwen, zeker naarmate de aard van de schade 'ingewikkelder' wordt.

Mede daarom is het verstandig u te laten bijstaan door een advocaat. De kosten die daarmee gemoeid zijn, kunt u optellen bij uw vordering tot schadevergoeding en de rechter zal deze kosten zeer zeker meenemen in zijn oordeel over de hoogte van het toe te wijzen bedrag.

Hoe voegt u zich nu als benadeelde partij? Als het goed is, vraagt de politie bij het doen van aangifte of u zich als benadeelde partij wenst op te geven. U ontvangt dan een formulier dat u kunt invullen en de politie zorgt dan dat de opgave bij de officier van justitie terechtkomt die u als benadeelde partij zal toevoegen in het proces. Ook kunt u zich nog na de aangifte voegen, zelfs pas op de strafzitting. Uw advocaat weet precies hoe dat moet!

Pascale Dingemanse is als advocaat werkzaam bij SMS Attorneys at Law.

Mens & Werk

Resultaatgericht werken

Of men nu bij de overheid werkt of bij een commercieel bedrijf, er is altijd een doel dat bereikt moet worden. Iedere organisatie wil ook een bepaald resultaat bereiken en dat moet bereikt worden door visie en inzet van de mensen die er werken. Een organisatie die dienstverlenend werkt wil zijn klanten natuurlijk zo goed mogelijk van dienst zijn en een bedrijf dat producten levert zal ervoor moeten zorgen dat die producten goed zijn. Resultaatgericht werken is een stijl van werken waarbij de aandacht wordt gericht op het vermogen van de medewerkers om inzicht te hebben en om problemen op te lossen.

Tekst: Judice Ledeboer

Veel mensen zijn zich er niet voldoende van bewust dat resultaatgericht werken een eerste vereiste is om met succes iets voor elkaar te krijgen. Werknemers kunnen dag in, dag uit hun werk heel braaf doen, maar als er geen resultaat te zien is, is het eigenlijk zonde van de energie en het geld dat er besteed wordt.

De beste manier om medewerkers resultaatgericht te laten werken is om die medewerkers eigen keuzes te laten maken waarbij ze de verantwoordelijkheid hebben bij het uitvoeren van het werk en waarbij de medewerkers de ruimte krijgen om op eigen kracht hun problemen op te lossen. En daar liggen dikwijls de knelpunten. Veel werknemers krijgen nog steeds niet voldoende verantwoordelijkheid om zelf beslissingen te nemen en kunnen daardoor ook problemen die zich voordoen niet oplossen. Dit komt op alle niveaus voor. Er zijn bedrijven waar zelfs managers niet de ruimte krijgen om bepaalde beslissingen te nemen en moeten wachten op de goedkeuring van bovenaf. Deze manier van werken stagneert de hele stroom van werken binnen een bedrijf en er komt niet veel van de grond en er worden geen resultaten geboekt.

Er is echter een verandering waar te nemen, want jonge, goed opgeleide werknemers accepteren het niet langer dat ze geen verantwoordelijkheden krijgen en hun kennis en ervaringen niet voldoende kunnen en mogen inzetten bij hun werk. Het 'job hoppen' komt ook op Curaçao hoe langer hoe meer voor omdat er een groep jonge goed opgeleide mensen ambities heeft en niet wil inslapen bij een bedrijf of organisatie waar ze voor ieder wissewasje toestemming moeten vragen. Ze hebben behoefte aan het behalen van resultaten en daar wordt ook hoe langer hoe meer op gefocust.

Om werknemers meer resultaatgericht te laten werken zijn goede afspraken belangrijk. Allereerst moet resultaatgericht werken als competentie worden opgenomen in de functiebeschrijving. De werknemers moeten daar van op de hoogte worden gebracht en de leidinggevende kan dan afspraken maken met de werknemer hoe het werk verbeterd kan worden om betere resultaten te krijgen. Deze afspraken moeten natuurlijk wel in relatie staan met de doelen van de afdeling en organisatie.

Een eerste vereiste is natuurlijk een goede samenwerking tussen leidinggevende en medewerkers en medewerkers onderling. Een voorbeeld: als er een product gekocht is en bij een klant thuis gebracht moet worden en de boodschap is niet goed doorgegeven, dan komen er problemen. De klant wacht op de levering, wordt boos omdat het product niet gebracht wordt en de klant besluit om nooit meer bij dat ene bedrijf iets te kopen. Resultaat: klant kwijt. Een ander voorbeeld: een klant wil een hypotheek hebben en vraagt advies bij een bank. De hypotheekadviseur zegt toe dat hij een voorstel laat maken aan de hand van de gegevens die hij heeft gekregen, maar de afdeling waar dat voorstel gemaakt moet worden laat op zich wachten. Pas na weken komt er een voorstel. De klant heeft inmiddels diverse keren gebeld en krijgt iedere keer te horen dat het voorstel bijna klaar is. De klant heeft echter bij een andere bank ook informatie gevraagd en had binnen tien dagen een voorstel waar hij op in is gegaan. Resultaat: klant kwijt.

Alle radertjes behoren naadloos op elkaar aan te sluiten om een goed resultaat te krijgen. Men moet dan ook op elkaar kunnen vertrouwen en met elkaar communiceren als er knelpunten zijn. Wederzijdse verantwoordelijkheid is daarbij het sleutelwoord. Iedereen die betrokken is bij een proces van levering van een product of een dienst is vanuit zijn eigen positie verantwoordelijk voor het maken en realiseren van resultaatafspraken.

De leidinggevende heeft de taak om aan te sturen en om ruimte te geven, de medewerker moet de middelen hebben om zijn werk goed te kunnen doen en aanspreekbaar zijn. Het gaat altijd om het belang van het bedrijf of de instantie en ook het belang van de medewerker speelt een rol, want als hij zijn werk goed doet valt hij op, heeft hij meer kans op promotie en hogere verdiensten. De situatie is optimaal als de medewerker positief gestemd is omdat hij weet waar hij aan toe is, zich gesteund voelt door goede afspraken en een goede leidinggevende waarbij hij feedback kan vragen over de voortgang van het werkproces om een goed resultaat te halen. De afspraken moeten natuurlijk wel haalbaar zijn, want de werknemer haakt af als hij ziet dat hij het resultaat niet kan halen. De lat mag niet te hoog worden gelegd om onderscheid te maken tussen de sterke en zwakke medewerker. Met resultaat gericht werken heeft een organisatie een instrument in handen om doelstellingen te bereiken en bevordert het bedrijf betere uitvoering van taken.

Resultaat? Succes, betere verdiensten, blije medewerkers en een goed imago.

Over management

Van Tom Peters naar Philip Crosby

Na de beschrijving van de vele goede bijdragen van Tom Peters aan kwaliteitsmanagement in de vorige afleveringen, resteert nog als slotopmerking dat Peters na zijn research voor zijn boek 'In Search of Excellence' concludeert dat voor topmanagement de leidinggevende aspecten belangrijker zijn dan managementaspecten. Een leider moet vooral gedreven zijn, op de werkvloer en bij de klanten, veel luisteren, de waarden waarin hij gelooft zoals kwaliteit, betrouwbaarheid en service uitdragen en op anderen overbrengen en ter plekke dingen regelen.

Tekst: Jan de Ruijter Foto:

Helaas zien we het vervelende 'jalousie de métier' ook in schrijversland. Er is heel wat vergezochte kritiek op Peters. Zijn acht conclusies zouden niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd zijn en hem wordt vooral verweten dat meerdere van de door hem onderzochte en als excellent betitelde organisaties het inmiddels niet meer zo goed doen zoals NCR en Xerox, of zelfs niet meer bestaan zoals Atari.

Peters heeft echter nooit gesteld dat hij pretendeerde een volledig managementsysteem te beschrijven. Hij beschrijft acht gemeenschappelijke karakteristieken van excellente ondernemingen, maar verbindt daar niet de conclusie aan dat alleen door het implementeren van deze acht punten, je automatisch een excellente onderneming hebt. Die verkeerde en nooit door hem gemaakte conclusie blijft geheel voor rekening van zijn critici. Een feit is dat het in 1982 gepubliceerde boek nog steeds in de boekhandels verkrijgbaar is en met zeven miljoen exemplaren het succesvolste managementboek ooit geschreven. Belangrijk en van blijvende waarde is dat dit boek het lezen van managementboeken populair heeft gemaakt, ons op het spoor heeft gezet van dr. Deming en vele anderen en we daardoor het belang van 'lifelong learning' zijn gaan onderkennen. Peters verdient ook daarom alle lof en waardering. Ook een erkend leider als Jack Welch, CEO van General Electric tot 2001, paste veel van Tom Peters' wijsheid toe zoals het belang van de bedrijfscultuur en de zogenoemde 'zachte' factoren. Mijn persoonlijke ervaring is dat de acht punten van Tom Peters uitstekende en inspirerende praktische toevoegingen zijn aan een managementsysteem en -theorie zoals Deming dat beoogt. Het is hier duidelijk én-én, niet of-of. Het is Demings theorie én de pragmatische aanpak van Peters, het zijn niet twee aparte systemen waar een keuze uit gemaakt moet worden.

Een andere erkende expert is Philip Crosby die in 1979 het bekende werk 'Quality is Free' publiceerde. Daarmee bedoelend dat de implementatie van een kwaliteitsprogramma een kostenbesparing opbrengt die groter is dan de kosten van het programma. Ook hij raakte pas echt bekend na de publicatie van 'In Search of Excellence' van Tom Peters op het moment dat management in Amerika op speurtocht was naar manieren om de kwaliteit van Amerikaanse producten te verbeteren. Crosby benadrukt dat voor de stap naar kwaliteitsmanagement eerst een mentaliteitsverandering nodig is. Kwaliteit is dus eerder een mentaliteit dan een programma. Kwaliteit moet in alle opzichten een onderdeel worden en blijven van je karakter en van je leven. Je moet aan kwaliteit denken bij elke beslissing die je neemt en bij alles wat je doet. Voor het implementeren van een kwaliteitsprogramma heeft Crosby een 14-stappen plan opgesteld.

Stap 1, Betrokkenheid: Topmanagement moet duidelijk laten zien dat het zich helemaal heeft verbonden aan het programma, daar helemaal achterstaat, het ondersteunt en dat het zelf actief meedoet aan de implementatie. Met zorgvuldige communicatie en niet met pep-praatjes moet de top de medewerkers overtuigen van het belang van het programma en het duidelijk maken dat het programma bij andere ondernemingen tot veel succes heeft geleid. Medewerkers zijn namelijk veelal moe van het aantal plannen, programma's, handleidingen en projecten waar managers constant mee komen aandragen. Door de participatie van topmanagement wordt enthousiasme van medewerkers verkregen.

Stap 2, Stuurgroepen: Stel kwaliteitsteams samen. Afdelingshoofden nemen daar zitting in. Doelen worden besproken en vastgesteld, taken worden verdeeld. De deelnemers trekken de kar in hun afdeling.

Stap 3, Kwaliteitsmetingen: Evalueer de huidige kwaliteit van het bedrijf voor alle belangrijke handelingen per afdeling. Stel kwaliteitsnormen vast en vereis van alle medewerkers dat werk te allen tijde verricht moet worden volgens de vastgestelde kwaliteitsnormen die altijd rekening houden met de verwachtingen en eisen van de klant. De ervaring leert dat de mensen die bepaalde werkzaamheden verrichten, zelf graag bijdragen aan het vaststellen van goede kwaliteitsnormen voor die werkzaamheden.

Stap 4, Kwaliteitskosten: Bereken de kosten en opbrengsten van het kwaliteitsprogramma. Bedrijven moeten continu kosten besparen om hun winstmarges te behouden, omdat er limitaties zijn aan het doorberekenen van hogere inkoopsprijzen in de verkoopprijzen. Het staat vast dat het goedkoper is om dingen goed te doen dan ze verkeerd te doen. Crosby stelt dat het maken van fouten, het werk overdoen en alle vormen van verspilling, een bedrijf 20 procent van de verkopen kan kosten!

Stap 5, Kwaliteitsbewustzijn: Verhoog het kwaliteitsbewustzijn bij alle medewerkers. Maak een ieder bewust van de kosten en consequenties van slechte kwaliteit. Volgens Crosby zijn er twee redenen waarom niet alle bedrijven druk bezig zijn met kwaliteitsmanagement en de kostenbesparingen daaraan verbonden. Ten eerste is het topmanagement helemaal niet bezig met kwaliteit, maar teveel met aquisities, mergers, uitbreiden, groter worden, met strategieboeken en planning manuals. En ten tweede krijgen de mensen op de werkvloer die heel goed weten hoe de zaken beter kunnen, geen kans en worden nooit gehoord.

Stap 6, Verbeteracties: Onderneem corrigerende actie. Alle fouten die gemaakt worden en ontdekt worden door audits, evaluaties, inspecties, of ter sprake worden gebracht door medewerkers moeten onderkend, besproken en opgelost worden. Als dat vlot verloopt, werkt dat heel motiverend op medewerkers.

Stap 7, Nulfoutenprogramma: Implementeer 'Zero Defects' en 'Do it right the first time' door het hele bedrijf om alle fouten en oorzaken te elimineren. Philip Crosby is de propagandist van 'Do it right the first time' en hij ziet 'Zero Defects' niet als een motiveringspraatje maar als iets dat hij serieus meent. In de hele organisatie moet er een bewustzijn heersen dat je dingen gelijk goed doet en Crosby vindt deze materie dermate belangrijk dat hij, in de bedrijven die hij adviseert en bijstaat, een aparte werkgroep inzet voor de implementatie en het volgen van 'Zero Defects' door het hele bedrijf. Deze werkgroep moet het kwaliteitsbewustzijn nu structureel omzetten in concrete nulfoutendoelen in elke afdeling en in een nulfoutenprogramma voor het hele bedrijf.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Toerisme

‘Gedonder en geraas’

Jaarlijks bezoeken meer dan tien miljoen toeristen uit de hele wereld de Niagara Falls. Je ziet er in de mist van het natuurgeweld mensen van alle kleuren van de regenboog. De watervallen behoren tot de grootste en bekendste ter wereld. Niet alleen vanwege de hoogte - ongeveer zestig meter- maar ook om de breedte en de hoeveelheid water die naar beneden stroomt. Het zijn dan ook de krachtigste watervallen van Noord-Amerika.

Tekst: Deborah Bremmer Foto’s: Marius Bremmer

De Niagara Falls liggen op de grens tussen Amerika en Canada ter hoogte van de Amerikaanse staat New York en de Canadese staat Ontario. Aan beide kanten van de grens ligt een stad met de naam ‘Niagara Falls’. Deze twee steden zijn met elkaar verbonden door de Rainbow Bridge, die zich hoog over de rivier de Niagara strekt.

Je ziet er bij het watergeweld mensen uit alle delen van de wereld.

Het kost een paar dollar om over de brug te gaan van de Verenigde Staten naar Canada. De Amerikanen steken dit geld in het onderhoud van de brug. Wie van Canada naar de Verenigde Staten gaat kan gratis over de brug. De grensovergang is aan de Amerikaanse kant.

Zeventiende eeuw
Het is niet zeker wie de Niagara Falls als eerste ontdekte, maar dit moet ergens in de zeventiende eeuw geweest zijn. Al snel daarna werd de spectaculaire waterpartij een toeristische attractie. Niagara Falls is tegenwoordig Canada’s grootste toeristische trekpleister. Het wemelt er van de hotels en restaurants, er is een zeeaquarium, een spookhuis en andere attracties. De duurste hotels hebben het mooiste uitzicht over de Niagara Falls.

De Niagara Falls bestaan eigenlijk uit drie watervallen: de American Falls en de Bridal Veil Falls aan de Amerikaanse kant en de Horseshoe Falls aan de Canadese kant. Deze laatste waterval dankt zijn naam aan zijn vorm, die van een hoefijzer. Dit is met 671 meter de breedste en de bekendste van de drie. Hier stroomt ongeveer negentig procent van al het water van de rivier de Niagara naar beneden.

De meest populaire attractie is een boottocht met de Maid of the Mist. Daarbij vaar je hutje mutje in een boot, met regenjas aan, tot onderaan de watervallen. Door al het opspattende water is het bijna onmogelijk om foto’s te maken tijdens deze boottocht. Het enige souvenir wat je er dan - behalve de herinnering - aan overhoudt is de regenjas: die mag je houden! Je kunt ook met een kabelbaan de Niagararivier oversteken, met uitzicht op de watervallen. Na zonsondergang zijn de watervallen nog steeds de moeite van het bewonderen waard, dan worden ze met gekleurde lampen verlicht.

Er zijn wel mensen geweest die van de watervallen af zijn gedoken. Iemand die dit overleefde is hierna in Canada strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld tot een boete van duizend dollar en een verbod om Canada ooit nog weer te bezoeken.

De koorddanser Jean François Gravelet, beter bekend als ‘The Great Blondin’, is de Niagara meerdere keren overgestoken. Daarbij droeg hij zelfs een keer een fornuis en bakte halverwege een omelet.

Afgelopen zomer verdronk een Japanse van 19 jaar in de watervallen. De toeriste leunde te ver voorover over een afscheiding en viel toen naar beneden in de kolkende watermassa.

Hoe beter het uitzicht, hoe duurder de hotels.

In de stad Niagara Falls is het in de buurt van de watervallen altijd een enorm lawaai door al het water dat naar beneden stort. In maart 1848 waren de bewoners rond de watervallen erg verrast toen het er opeens doodstil werd. Het vroor toen zo hard, dat de Niagara Falls gedurende ongeveer dertig uur bevroren waren! Dat kan je je vandaag de dag niet voorstellen, als je zelfs op grote afstand van het gedonder en geraas nog de druppels van je bril moet vegen.

Wie van Canada naar de Verenigde Staten gaat, kan gratis over de brug. De grensovergang is aan de Amerikaanse kant.

MKB

ICC-workshops voor ondernemers

Van 19 tot en met 28 oktober 2011 organiseert InnovatieCentrum Curaçao (ICC) verschillende workshops boordevol kennis en inspiratie voor uw onderneming.

Tekst: Bertine Vermeer

Thema’s die worden behandeld zijn: Duurzaam ondernemen, Innovatie-strategieën voor uw onderneming, Veiligheidsnormen voor elektromonteurs en -installateurs, Intellectueel eigendom, Strategieën om de doelgroep beter te definiëren, te begrijpen en te bereiken, Het stimuleren van creativiteit in teams en Kwaliteit en veiligheid in de gezondheidssector. Een aantal van deze workshops wordt hieronder door Bertine Vermeer verder toegelicht. Vermeer is innovatie-adviseur bij Innovatiecentrum Curaçao, gespecialiseerd in product-innovatie en consumentengedrag.

Workshop: How is your organization performing on sustainability?
Woensdag 19 oktober, 09.00 - 12.00 uur
Taal: Engels
Gratis
Spreker: Javier Samson MBA (ICC)
Deze workshop geeft uitleg over Green Globe Certification en wat eventuele deelname aan het programma voor uw onderneming kan betekenen. Het Green Globe-programma biedt certificatie, training en marketingdiensten, gericht op duurzame ondernemingen in de toerismesector en hieraan gerelateerde leveranciers.
Behalve dat duurzaam ondernemen belangrijk is voor de maatschappij in het algemeen levert het Green Globe-programma ook concrete voordelen voor uw onderneming op, zoals:
• Hogere efficiëntie van operationele processen en verlaging van operatiekosten;
• Concurrentievoordeel;
• Positieve bijdrage aan Curaçao als toeristische bestemming;
• Gemotiveerder personeel en hogere aantrekkingskracht op nieuw, gedreven personeel;
• Promotie door reisbureaus die ‘groen’ toerisme verkopen.

Workshop: How to start the innovation process in your company?
Donderdag 20 oktober, 09.00 - 12.00 uur
Taal: Engels
Gratis
Spreker: Javier Samson MBA (ICC)
Het verbeteren van de innovatieprestaties van een bedrijf is niet een kwestie er simpelweg meer geld aan te besteden. Het gaat er vooral om waarin en de manier waarop geld wordt geïnvesteerd. Voor de juiste benadering is het daarom belangrijk om een holistische benadering toe te passen om zo een compleet beeld te krijgen van innovatie in uw onderneming en in kaart te brengen welke aspecten elkaar beïnvloeden en tot welke resultaten en voordelen innovatieve investeringen leiden. Immers,
• Technologie op zich is niet voldoende om waarde voor uw onderneming te creëren;
• Innovatieve technologie vraagt om een innovatief bedrijfsmodel;
• En innovatie kan vanuit iedere dimensie van het bedrijfssysteem ontstaan.
De workshop introduceert een strategische benadering voor innovatiemanagement, met als doel het stimuleren van ondernemingen om hun innovatieve inspanningen te meten en hier meer richting en focus aan te geven, met als doel hun opbrengsten te verhogen en de concurrentiekracht te versterken.

Workshop: How to stimulate creativity in your team?
Maandag 28 oktober, 09.00 - 12.00 uur
Taal: Engels
Gratis
Spreker: Javier Samson MBA (ICC)
Een creatief en goed presterend team ontstaat niet vanzelf. Een team bestaat vaak uit personen met verschillende karakters die kunnen botsen; teamleden met de grootste mond hebben het vaak voor het zeggen en het is vaak gemakkelijker om je te aan te passen aan de gebruikelijke gang van zaken dan om kritiek of nieuwe ideeën naar voren te brengen.
Deze workshop legt uit hoe u als teamleider ervoor kunt zorgen dat verschillende karakters en verschillende manieren van denken binnen een team geen nadeel hoeven te zijn, maar juist kunnen worden benut om tot optimale samenwerking en creatieve resultaten te komen.

Workshop: Design Thinking
Donderdag 27 oktober, 08.00 - 12.00 uur
Taal: Engels
Gratis
Spreker: Bertine Vermeer MSc (ICC)
Design Thinking is een methode waarbij de gedachtegang en het gedrag van een doelgroep wordt bestudeerd en geanalyseerd om hiermee effectief de doelgroep te kunnen bereiken en interesseren. Deze workshop legt aan de hand van diverse cases en interactieve design tools uit hoe u dit kunt doen. Wanneer u uw doelgroep beter begrijpt en kent, kunt u effectiever marketingbeleid voeren, besparen op promotiemiddelen en biedt het u de mogelijkheid om de kwaliteiten van uw onderneming optimaal te benutten en uw bedrijfsvoering te richten op datgene wat uw onderneming onderscheidt ten opzichte van andere ondernemingen.

Meer informatie over deze en andere workshops vindt u op onze vernieuwde website: www.icc.an. Hier kunt u zich ook aanmelden. Voor vragen over de workshops of andere activiteiten van ICC kunt u contact opnemen via info@icc.an of telefonisch via: (+5999) 737 1360.

Het InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht met als doel het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te stimuleren om hun concurrentiekracht te vergroten. Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360 of bezoek onze vernieuwe website www.icc.an

InnovatieCentrum Curaçao

Bertine Vermeer is als adviseur werkzaam bij ICC en is gespecialiseerd in innovatievraagstukken.

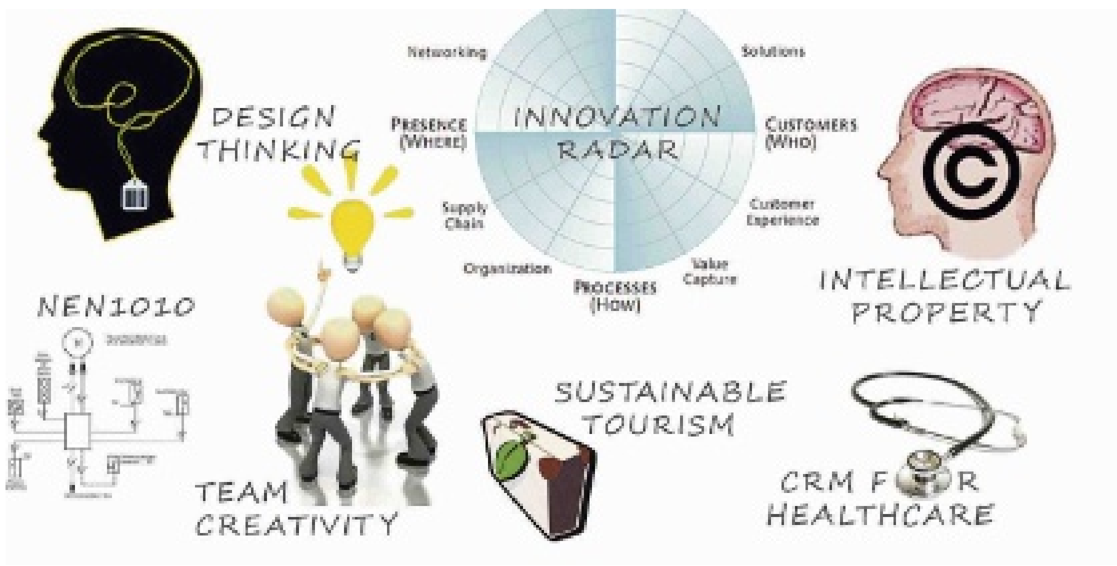

Diethetic Society Curaçao

Voeding: de basis van je bestaan

‘Die eet weer lekker’. Wie denkt dat niet als hij een peuter ziet, die een beetje scheef hangend in zijn kinderstoel geniet van dat wat hem voorgeschoteld is. Zo’n lekker dikkerdje waar de gezondheidsglorie vanaf straalt en die met een tevreden smoeltje aan zijn koekje sabbelt. Met die lekkere, vette spekarmpjes. Fout!

Tekst: Marja Berk Foto’s: Ken wong

Graciela Elhage-Medina licht een cliënt voor over gezonde voeding.

Ñapa ging op bezoek bij Graciela Elhage-Medina. Zij is voorzitter van het bestuur van de Diethetic Society Curaçao, gevestigd in Sentro Mediko Santa Rosa. De Society vertegenwoordigt alle diëtisten op Curaçao en bestaat in deze vorm sinds 9 april 2011. Het voltallige bestuur bestaat uit Graciela Elhage-Medina, Rachna Blom, secretaris en Lucille Fraai-Rojer, penningmeester. De Society heette voorheen de Nederlands-Antilliaanse Vereniging voor Diëtisten, maar werd met de komst van het Land Curaçao in een nieuw jasje gestoken. Waar de Nederlands-Antilliaanse Vereniging voor Diëtisten zich concentreerde op Curaçao en de omliggende eilanden, heeft de Society grootse plannen. Zij wil zich internationaal presenteren, van Amerika tot Europa en alles wat daartussen ligt. Hoe gaan ze dat bewerkstelligen? “Alle diëtisten hebben hun opleiding in Nederland gevolgd”, vertelt Graciela Elhage, “en zijn aangesloten bij de Diëtisten Coöperatie Nederland. Daar hebben we dus al een input en we willen een samenwerking voorstellen.” Door bezoek aan internationale symposia wordt veel kennis vergaard, die gebruikt kan worden voor Curaçao en andersom. “Uitwisseling van ervaring en voedingsrichtlijnen maken iedereen wijzer en wij kunnen de verkregen informatie toepassen op ons eiland. We hebben hier te maken met veel culturen. Door internationaal te gaan, kunnen we meer gericht te werk gaan en de opgedane expertise toepassen op onze cliënten. Het is heel belangrijk om vanuit hun cultuur aangepaste adviezen te kunnen geven”, aldus Elhage. “We worden technisch gezien super verrijkt door deze uitwisseling van informatie.”

Cultuur bepaalt vaak de voedingsgewoonten en de Society wil die wetenschap op een professionele wijze gebruiken voor diegene die dat nodig heeft. Maar het gaat hier niet alleen om zieke mensen. Er zijn ook mensen die preventief willen zijn en voor advies inzake een juist voedingspatroon komen. Voor patiënten met een ernstige ziekte zoals kanker, kunnen richtlijnen worden gegeven, waarbij voorkomen kan worden dat zij de voor hen verkeerde stoffen binnenkrijgen. Waarbij opgemerkt moet worden dat niet slechts andere en betere voeding genezing tot gevolg heeft. “Alles wat met voeding te maken heeft, kunnen wij aan”, benadrukt Elhage “En je kunt het zo gek niet bedenken of wij ontwikkelen voor elke persoon het juiste voedingspatroon. Daar hebben we ook voor gestudeerd.”

De Society heeft regelmatig te maken met obesitaspatiënten. “Dik zijn heeft vaak te maken met verkeerde voeding”, merkt Rachna Blom op. “Dat springt over van ouders op kind. De basis van je bestaan is je voeding en het is aan ons de taak om mensen te doordringen van het feit dat het anders moet. Daarom vinden we voorlichting op scholen ook zo belangrijk.”

Via internet zijn honderden diëten te vinden die stuk voor stuk hun waarde proberen te bewijzen. “Wij zijn ervan overtuigd dat de mensen die zo’n wonderdieet volgen, op den duur toch weer terug vallen naar hun basis, omdat met name een gevarieerde structuur in de voeding van wezenlijk belang is. Het is natuurlijk prachtig als je 4 kilo in een week tijd afvalt, maar dat kan ook juist problemen veroorzaken, omdat zo’n dieet ongeschikt voor juist die persoon kan zijn. Je kunt een slank, maar ook ongezond figuur krijgen.”

Rachna Blom

belangrijk dat wij ons als specialisten op dit gebied profileren. Hier worden cliënten professioneel begeleid en wij staan garant voor het te behalen resultaat op de lange termijn. Die lange termijn bereik je vaak niet met een snel-snel dieet, mensen vallen al snel terug naar de verkeerde basis, van waaruit dat overgewicht is ontstaan.” Zeker voor mensen die door een ziekte overgewicht hebben ontwikkeld, is het slecht om zomaar een dieet te gaan volgen. Door een gedegen onderzoek kan worden bepaald wat wel of niet goed is, kunnen de juiste voedingsstoffen worden afgestemd op wat voor hen belangrijk en bovenal ook gezond is. Scheikunde, pathologie, chemie, het zijn maar een aantal wetenschappen die wel degelijk te maken hebben met een op maat toegesneden dieetadvies. Elhage: “Ik zou graag de dieetgoeroe’s eens willen uitnodigen voor een gesprek. Eens kijken hoever zij komen met hun kennis.”

We komen als vanzelf terecht bij de Schijf van Vijf. De Schijf van Vijf is een hulpmiddel dat in een oogopslag laat zien hoe je gezond kunt eten, en deze wordt van tijd tot tijd aangepast aan de huidige maatschappij. “Maar die Nederlandse Schijf van Vijf hoeft niet per se geschikt te zijn voor andere culturen”, aldus Blom. “Kaas is bijvoorbeeld een typisch Nederlands product. Hier hebben we heel andere eetgewoonten, waardoor je niet klakkeloos van die Schijf van Vijf kunt uitgaan, maar het kan wel een richtlijn zijn.” Er wordt een combinatie gemaakt, uitgaande van de achtergrond en cultuur van de cliënt. Wat goede voeding is voor de één, kan slecht zijn voor de ander. “De adviezen die mensen via andere weg vergaren hoeven per definitie niet fout te zijn, maar je kunt van tevoren niet vaststellen of het gaat werken. Vandaar dat het toch vaak mis gaat.”

De Diethetic Society Curaçao werkt ook met bloedwaarden die alle informatie verschaffen over de gezondheid van het lichaam. “Als er cliënten binnenkomen, gebeurt dat via een verwijsbrief én de brief van het lab, waar bloed is geprikt”, zegt Elhage. “Dat is een spiegel van de lichamelijke conditie en ik wil graag weten wat ik kan verwachten.” Elk dieet is op de persoon zelf gericht en het is dan ook niet zo dat mensen met een te hoog cholesterolgehalte allemaal hetzelfde dieet voorgeschreven krijgen. “Dat hangt natuurlijk helemaal van zijn of haar voedingsgewoonten af. We kijken wat daarin veranderd moet wor-

fase en niet iedereen staat daar bij stil.”

Bij het werk van diëtisten valt en staat alles bij kennis over de basis van gewoonten van waaruit de cliënt leeft. Die basis wordt aangepakt en desgewenst veranderd. Er worden gesprekken gevoerd, analyses gemaakt. Daarna wordt bekeken hoe de slechte situatie verbeterd kan worden. Controle is erg belangrijk. “Geloof me”, zegt Elhage, “ons beroep wordt zwaar onderschat. Het gaat er niet om zomaar een dieetje uit te schrijven en húp de patiënt is van zijn of haar probleem af. Er gaat veel tijd en energie in zitten om mensen op het juiste spoor te krijgen.” Een te hoog cholesterolgehalte kan veel ongemak veroorzaken. Duizeligheid, niet lekker in je vel, het zijn maar enkele zaken die hiermee te maken kunnen hebben. “Mensen luisteren slecht naar hun lichaam. Op den duur ervaren zij klachten als normaal en wordt er te weinig aandacht aan besteed, ze raken eraan gewend. Veel wordt toegeschreven aan stress, terwijl een heel andere oorzaak ten grondslag kan liggen aan de klachten.”

vis of gevogelte eet. Dan kom je niets tekort. Zomaar overgaan op vegetarisme kan verkeerd zijn, omdat het voedingspatroon wel in balans moet zijn. Andere voedingsmiddelen moeten de bouwstoffen van vlees kunnen overnemen. Je kunt niet volstaan met het zomaar weglaten van vlees, je moet je menu aanpassen.” Een ander misverstand betreft de consumptie van groenten. “Als iemand alleen sla, rauwkost en tomaten eet, kan hij er niet van uitgaan dat hij er een uitgebalanceerde voedingsgewoonte op nahoudt. Natuurlijk zitten er vitaminen in, maar variatie is absoluut noodzakelijk. Aanvulling met andere verse groenten is onvermijdelijk.”

Iedereen kan bij de Society terecht voor advies, ook zonder verwijsbrief. “Het is absoluut aan te bevelen om tweemaal per jaar preventief te laten checken hoe je lichaam ervoor staat, daar hoef je niet per se eerst voor naar de arts.” Die consulten worden dan wel zelf betaald. Elhage stuit ook op frustrerende zaken. “Mensen die via de SVB een verwijzing krijgen, hebben recht op maar drie of vier consulten. Dan ben je net lekker op gang, maar kunnen we het jaar daarna weer opnieuw beginnen. Dat is weggegooid geld en dat schiet dus niet op.” Ook particulier verzekerden hebben een beperkte mogelijkheid zich bij een diëtist te vervoegen. “Dat is heel vervelend”, zegt Elhage, zichtbaar geïrriteerd. “En ik ervaar het ook als disrespectvol voor ons beroep. Blijkbaar mag je ongelimiteerd in het ziekenhuis terechtkomen, maar er zijn gevallen waarbij dit voorkomen kan worden, simpelweg door het voorschrijven van de juiste voeding. Iedereen heeft zijn mond vol over preventie, maar de diëtisten daarbij betrekken: hó maar!” Juist voor mensen die onderstand ontvangen, is door slechte voedingsgewoonten hulp noodzakelijk en het bestuur vindt dat vreselijk. “Zij mogen maar naar één diëtist, die van de GGD en die deelt vaste dieetlijsten uit. Die mensen staan dus gewoon in de kou”, aldus Blom. Voor de Diethetic Society Curaçao is er nog een lange weg te gaan. Maar de dames zijn strijdbaar, opgeven is geen optie. “Als ons beroep nu eens erkend werd, dan zijn we al een heel stuk verder”, verzucht Elhage.